Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...етомнай 1921 оной ...ябриин 21-hээ гарана | № 264 (13753) | 1974 оной ноябриин 11, понедельник | Сэн 2 мүнгэн.

...АРТИ БИДЭНИИЕ КОММУНИЗМ ТЭЭШЭ ХҮТЭЛНЭ

УЛААН ТАЛМАЙ ДЭЭРЭ БОЛОҺОН СЭРЭГЭЙ ПАРАД

...агай проспектнүүд ба ...үүд Октябриин хубисхалай ойе угтуулан, Улаан ...лаар, транспарантнуу... шэмэглэгдэнхэй байба. ... заха хизааргүй үргэн ... Эхэ ороной дүтын ... городуудhаа, тос... ...hаа, хүдэлмэришэнэй ...гуудhаа сэдьхэлэй ...түмэн hабагшанууд — Улаан талмай тээ... ...гарданхай. Совет хүн ...ые байбал, энэ баяр ...ой үдэр зүрхэ сэдьхэ... ...эндэ — Улаан тал... ...дээгүүр алхалалсана. ...ниин хубисхалай 57-... ...ойе тэмдэглэхэдээ, хүн ... Ленинскэ партиин ...алга доро бүхы арад... ...хамта коммунизм тээ... ...гэ жагсаалаар дабша... ...hанаа мэдэрнэ.

...ан талмай... Мүнөө, за... ...лга-hэльбэлгын хэгдэ... ...hүүлээр, үнөөхил hүр... жабхалантай зандаа ...ые, бүри залуу боло... ...нгеэр үзэгдэнэ.

...И. Ленинэй Мавзолей ...рмэл елзэгэр самсаал... ...раа ялабхин харагда...

...олюциин вождь В. И. ...эй портредтэй асари ... Улаан туг ГУМ-ай ...далбан намилзана. ...аладань — 1917, 1974 ...оонууд, уран hайха... ...аино. Тэдэнэй нэгэн — хүдэлмэришэн, ре...онно матрос, таряа... — арад түмэнэй түлөө... Эдэнэр 57 жэлэй ур... хүн түрэлтэнэй түү... шэнэ үе сагые нээ... ...эй. Нүгөөдэ панно дээрэнь — революционно тэмсэлшэдэй хэрэгүүдые алдар солотойгоор үргэлжэлүүлэгшэд, манай мүнөө сагай хүнүүд. «Коммунизм илахал!» гэhэн уряа эдэниие зоригжуулна. ССР Союзай герб, хүсэн түгэлдэр гүрэн болон нэгэдэhэн союзна республикануудай гербнүүд Кремлиин ханые шэмэглэнэ. Ленинскэ национальна политикын түгэлдэр ехэ мүнхэ хүсые үе саг баталан гэршэлээ, коммунизм байгуулгын суртал бодолоор нэгэдэhэн сүлөөтэ арадуудай аха дүүнэрэй али тухай ехэ илалта амжалтануудые түйлажа шадаха байhыень харуулаа.

«КПСС-эй XXIV съездын тодорхойлон хараалhан Амгалан байдалай программын хараа бодолнууд илан мандаг лэ!» гэhэн уряа Түүхын музейн байшан дээрэ алтан үзэгүүдээр аржын бадарна. Амгалан байдал батадхаха тухай анхарал оролдолго — манай гүрэнэй гол шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Амгалан байдал тухай декрет Совет засагай түрүүшын декредүүдэй нэгэн юм.

Октябриин ойн hайндэр — түрүү хүн түрэлтэнэй хамтын hайндэр мүн. Социалис оронуудhаа ерэhэн айлшад, олохон гүрэнүүдэй профсоюзна ба хүдэлмэришэдэй эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, арадуудай хоорондын эб найрамдалай ба хани барисаанай түлөө тэмсэлшэд Улаан талмай дээрэ ерэнхэй байна. Гранит шулуун трибунанууд дээрэ — революциин ветеранууд, граждан дайнай ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай баатарнууд, ажалай баатарнууд, Московско предприятинуудай, Москва шадарай совхозууд болон колхозуудай түрүүшүүл, эрдэм болон соёлой ажал ябуулагшад, космонавтнууд харагдана. СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор эндэ мүн лэ бии.

Мавзолейн баруун таладань — Советскэ Союзай маршалнууд, элдэб сэрэгүүдэй ахамад маршалнууд ба маршалнууд, армиин генералнууд.

Спасска башниин часай стрелкэ 10 гэhэн тоодо дүтэлжэ ябана. Талмай дээгүүр нэрьемэ шанга альга ташалган, «Ура!» хашхаралдаан болоод, «КПСС-тэ — алдар соло!», Ленинскэ ЦК-да — алдар соло!» гэhэн үгэнүүд дуулдаба. Талмай дээрэ байгшад удаан саг соо альга ташалдан, Коммунис партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэдые үнэн зүрхэнhөө амаршална.

В. И. Ленинэй мавзолейн Түбэй трибуна дээрэ нүхэд **Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарёв, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев** гараба.

Сэрэгэй парад эхилээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр, Советскэ Союзай маршал А. А. Гречко парадые командалагша генерал-полковник В. Л. Говоровой рапортые абаад, сэрэгүүдэй урдуур ябажа, Агууехэ Октябриин 57-дохи ойтой дашарамдуулан, сэрэгшэдые амаршалба. Тэрээндэ харюу болгон, гурбан дабхар «Ура!» зэдэлнэ.

Парадые абагша сэрэгүүдэй урдуур ябаhанай удаа, Мавзолейн трибуна дээрэ гаража, үгэ хэлээ.

МОСКВА. 1974 оной ноябриин 7. Улаан талмай.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. И. Ленинэй Мавзолейн трибуна дээрэ.

Фототелеграфаар абтаhан зурагууд.

...үхэр А. А. ГРЕЧКЫН хэлэhэн үгэ

...үүд, Совет Зэбсэгтэ ...үүдэй сэрэгшэд! ...кэ Союзай ажал...

... саанаhаа ерэhэн ...айлшад!

... арадай hайндэ... — Агууехэ Октябриин ... революциин табин ...жэлэй ойгоор даша...лан, Советскэ Сою... Коммунис партиин ...льна Комитедэй, Со... правительствын үмэ... ... даалгабаряар Таа... амаршалнаб, баяр...

... арад партиин XXIV ... түүхэтэ шиидхэбэ...ые амжалтатайгаар ...ын, түсэбтэ табан дүрбэдэхи жэлэй ...нуудые болзорhоонь ...үргэхын түлөө зо... түгэс тэмсэлэй ор...далда энэ гайхам...ар баясхаланта hайн...дэглэжэ байна.

...мэришэн анги, кол...ряашад, совет ин...ци Коммунис пар...хүтэлбэри доро про...ость, хүдөө ажахы, ...болон соёлоо хүгжөө... ...тэ шэнэ амжалта... ...түйлаа. Совет гүрэ...номическа, өөрыгөө ...а хүсэ шадал бүри ...ганхай. Арад зоной ...гэр байдал нилээд ... Хүдэлмэришэн ... ба колхозно таряа...лбоо барисаан хэ...вэйхиhээ ехээр ба... ... манай общеcтвын ...-политическэ нэгэ...эршэгүй бата болоо. ...хүнүүд Коммунис ...дотоодын ба гадаа...литикые нэгэ hанал... ...ехэтэ hайшаэн...

...үү оронуудай ажал... ...т арадтай хамта ...социалис байгуу... ...зорилгонуудые ам...гаар шиидхэнэ. ...гүрэнүүдэй нягта ...бүрин түгэс харил...бон ба харилсан ту... ...хэлбэришэгүй...жэ, гүнзэгыржэ ...

... партиин Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын эдэбхи... шууд ябуулгын ...социалис хани нэгэ...ронуудай зүблэрэн ...hон политикын, ... бодолтой, эб ...лта бүхы хүсэнүү...лгын ашаар ара...малан ба аюултүй ... үндэhэ hуурие ...бэхижүүлжэ, ядер... аюулые бууруул...гдаа. Социальна ...аhаа дулдыдангүй, гүрэнүүдэй амгалан гуримаар зэргэ оршолгын ба али али талада ашагтай харилсаа холбооной гол ёhонууд улам батажан, бэелжэ байна.

Имэ оршон байдалда капиталай оронууд дотор экономическа, политическэ эрхэнүүдэйнгээ түлөө ажалшадай ангиин тэмсэл бүри үргэнөөр бадаран дэлгэржэ захалаа. Португали ба Грецидэхи фашис диктатуранууд унагаагдаад, демократическа хүгжэлтын саашанхи арга боломжонууд бии болоо.

Гэхэ зуура, зарим оронуудтахи тон хархис, фашис ба милитарис этэгээдүүдэй улам гааран аашалжа байhыень харангүй байжа болохогүй. Арадуудай национальна ба социальна талаараа сүлөөрхын түлөө тэмсэгшэ эрэлхэг зоригто олон тэмсэлшэд хашагдажа мүрдэгдэжэ, түрмэ шоронгуудта тамалагдан зобожо байнад.

Уласхоорондын хархис ба эзэрхэг түримхэй хүсэнүүд зэбсэгээ хуряагаагүй байhаар. Тэдэнэр дэлхэй дээрэхи тааруу хубилалтануудта эсэргүү ябуулгануудые хэнэ, уласхоорондын оршон байдалые муу болгохо, «хүйтэн дайнай» үе сагые тэхэрюулхэ гэжэ оролдоно. Империалис гүрэнүүдэй сэрэгэй бюджедүүд улам ехэ болгогдоно, буу зэбсэгүүдые урдилдэн түхеэржэ үргэлжэлнэ. Тэдэ хүсэнүүдэй hэмээр дэлхэйн хэдэ хэдэн районууд шахардуу байдалтай байhаар. Кипрэй республикын бэеэ даахан, сүлөөтэ байдал, газар дайдынь бүхэли бүтэн байлга мүнөө болотор хангагдаагүй. Израилиин булимтарагшад араб газар дайдые эзэмдэhээр зандаа. Индохитадай арадуудта лаб найдамтай эб найрамдал хангагдаадүй. Эдэ бүгэдэнhөө юун харагданаб гэхэдэ, бата бэхи, эбдэршэгүй бата эб найрамдал тогтоохын тула бага бэшэ оролдолго хүсэлэлгэ гаргаха эрилтэ табигдана, тэрэнэй түлөө тэмсэхэл хэрэгтэй байна.

Коммунис парти, Советскэ правительство эб найрамдалай, уласхоорондын харилсаа холбооной ленинскэ политика сэхэ шууд бэелүүлэн, оронойнгоо хамгаалхы хүсые бэхижүүлхэ, Арми ба Флодоо улам нарижуулан hайжаруулха хэрэгтэ саг үргэлжын анхарал хандуулна.

СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд арадайнгаа зохёон байгуулхы ажалые хурса хёрхоор хамгаална, Эхэ оронойнгоо амгалан ба аюулгүй байдалые hэримжэтэй наринаар сахина. Эдэмнай сэрэгэй эрхим зэргын техникэтэй, зэбсэгүүдтэй, Ленинскэ партие тойрожо нягтаар эмхидэн жагсаhан, түгэлдэр хүсэтэй дайшалхы коллектив болонхой. Совет сэрэгшэд аха дүү оронуудай арминуудтай хамта социализмын асари ехэ түйлалтануудые саашадаашье найдамтайгаар хамгаалха байха.

Агууехэ Октябриин социалис революциин табин долоодохи ой мандаха болтогой!

Агууехэ совет арад, тэрэнэй шэн габьяата Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

Хүдэлмэришэн ангиин, бүхы совет арадай шалгармал манлай — Советскэ Союзай Коммунис партида алдар соло! Ура!

* * *

Олон мянган хүнэй «ура!» Улаан талмай дээгүүр долгисон зэдэлбэ. Советскэ Союзай гимнын жабхаланта hайхан аялга hайндэрэй салюдай нэерээнтэй ниилэн дуулдана.

Сэрэгэй парадай ёhолол жэгдэ, тэгшэ жагсаалаар захалба. Эдир барабанщигуудай — Москвагай сэрэгэй-хүгжэмэй hургуулиин hурагшадай удаа сэрэгэй академинүүдэй hурагшадай батальонууд парадые нээгээ. Парадта хабаадагшад, фашис Германиие совет арадай илаhаар 30 жэлэй алдарта ойе эрхимээр угтахын тула, бүхы совет хүнүүдтэл адляар, бэлдэжэ байнхай.

Трибунануудай урдуур — манай шэн габьяата Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй эгээн үнинэй hургуулиин — М. В. Фрунзиин нэрэмжэтэ Сэрэгэй академиин hурагшад дабшаба. Энэ академиин коллектив Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай олохон алдарта полководецуудые hургажа гаргаhан туладаа, омогорхохо эрхэтэй. Эдэнэр сэрэгэйнгээ эрдэм мэргэжэлые оролдосотой нэтэрүүгээр нарижуулан гүнзэгырүүлжэ байhан залуу үеын командирнуудта хододоо жэшээ болодог юм.

Армиин ерээдүйн политхүдэлмэрилэгшэдэй — В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Сэрэгэй-политическэ академиин hурагшадай жагсаал онсо эмхидэлтэй, онсо hайхан.

Фронтовигуудай хүбүүд Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ академиин, Р. Я. Малиновскиин нэрэмжэтэ Бронетанкова сэрэгүүдэй, В. В. Куйбышевай нэрэмжэтэ Инженернэ, С. К. Тимошенкын нэрэмжэтэ Химическэ хамгаалгын сэрэгүүдэй академинүүдэй парадна батальонуудай гол хубинь болоно.

hайндэрэй колоннонууд дээрэ нойтон саhан бөөн бөөнгөөрөө бударба. Тиигээшье hаань, парад үргэлжэлөө. Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ Агаарай-сэрэгэй академиин батальонууд Улаан талмай дээгүүр дабшан гараба. Гагаринайхид абяанhаа түргөөр, стратосферэ соогуур ниидэхэ хаба шадалтай. Эдэнэр Н. Е. Жуковскиин нэрэмжэтэ Агаарай-сэрэгэй академиин багшанар болон hурагшадтай хамта дайшалхы ракетнэ машинануудай гурбадахи үеые шудалан ниидхүүлжэ байна.

А. С. Поповой нэрэмжэтэ Далайн-сэрэгэй радиоэлектроникын дээдэ училищиин курсантнууд сэрэгэй парад дээрэ Далайн-Сэрэгэй Флодой hургуулинуудые түлөөлхэ зол хубида хүртөө.

Сэнхир малгайнуудтай парашютистнууд - десантнигуудые ногоон фуражкануудтай пограничнигууд, хара малгайнуудтай далайн ябаган сэрэгшэд — хоёр дахин Улаан тугта Балтикын түлөөлэгшэд халан ерэбэ. Залуу сэрэгшэд эсэгэнэрэйнгээ революционно ба дайшалхы алдар солые нарин нангинаар сахина.

Ябаган сэрэгүүдэй жагсаалта дабшалга дүүрэбэ. Оркестр талмайн гүн дунда ошожо, оньhожоруулмал колоннонуудта hуури сүлөөлжэ үгэбэ. Дайшалхы техникын hүртэ жагсаал эхилээ.

Мотоорнуудай хүнхинөөн бүри шанга болобо. Кантемировскэ гвардейскэ дивизиин танкнууд жэгдэ жагсаалаар жэрылдэн дабшаhаар Улаан талмай дээрэ гаража ерэнэ.

Танкнуудай hүүлээр артиллери, ПВО-гой ракетэнүүд, оперативно-тактическа ракетэнүүд үзэгдэнэ. Элдэб зорилгонуудые дүүргэдэг ракетэнүүдэй анха түрүүн Улаан талмай дээгүүр дабшан гараhанhаань хойшо 14 жэл үнгэрөө. Энэ үе соо манай дайшалхы техникэ али тухай ехэ алхам хээб! Энээнэй хүгжэлтэ ба нарижалгань — Эхэ оронойнгоо хамгаалхы хүсэ шадалые саг үргэлжэ арьбадхаха гэжэ, зэбсэгтэ хамгаалагшадаа бүри хүсэтэй болгохо гэжэ Коммунис партиин, Советскэ правительствын, манай бүхы арадай саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргадагайнь гэршэ болоно.

Совет сэрэгүүдэй ударна хүсэнэйнь үндэhэн бологшо Далайн-Сэрэгэй Флодой, Стратегическэ шэглэлтэй ракетнэ сэрэгүүдэй баллистическа ракетэнүүд дабшан гараба. Энэ зэбсэгэй хүрэхэгүй газар гэжэ байхагүй. Энэ зэбсэг хаанашье байhан дайсаниие үй дэлдэхэ шадалтай.

* * *

Бүхы оромнай Агууехэ Октябриин 57-дохи ойе ажалай гайхамшаг дэбжэлтын оршон байдалда угтаба. Москвагай хүдэлмэришэдэй коллективүүд hайндэрэй урда тээхи вахтада жагсан, «Партиин түсэбүүдые — бодото дээрэнь бэелүүлхэ!» гэhэн уряатайгаар ажаллаа, эрхим шанартай ехэ продукци гаргаша багатайгаар бүтээхэ гэжэ оролдоо.

Агууехэ Октябриин социалис революциин 57-дохи ойн hайндэр — парти болон арадай эбдэршэгүй бата нэгэдэлэй, коммунизм тээшэ оронoo найдамтайгаар хүтэлэгшэ ленинскэ партиин хараалhан зорилгонуудые дүүргэхэ гэжэ совет хүнүүдэй эрид шиидэнхэй байпанай эли тодо шэнэ гэршэ болоно, Москвада үнгэрөө.

Л. ЛЕБЕДЕВ,
В. СМИРНОВ,
А. ХОРОБРЫХ.

Улаан талмай, ноябриин 7.

МОСКВА. 1974 оной ноябриин 7. Улаан талмай.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сэрэгэй парад.

КРЕМЛЬДЭХИ СЪЕЗДНҮҮДЭЙ ОРДОНДО hАЙНДЭРЭЙ УУЛЗАЛГА БОЛОБО

Агууехэ Октябриин 57-дохи ойтой дашарамдуулан, Совет Социалис Республикануудай Союзай правительство ноябриин 7-до уулзалга эмхидхээ.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүд, партиин ветеранууд, СССР-эй ба РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд, министрнүүд, Советскэ Союзай ба элдэб янзын сэрэгүүдэй маршалнууд, генералнууд ба адмиралнууд, түбэй албан зургаанууд болон эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, СССР-эй лётчигууд-космонавтнууд, промышленностиин ба хүдөө ажахын түрүүшүүл, эрдэм болон соёлой ажал ябуулагшад, совет олониитын түлөөлэгшэд, Улаан талмай дээрэхи сэрэгэй парадта хабаадагшад Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон дотор болоhон уулзалгада хабаадаба.

Тэрэшэлэн hайндэртэ гадаадаhаа Москва ерэhэн айлшад байлсаа.

СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор зал дотор мүн лэ байлсаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный суглларагшадта хандан, үгэ хэлээ.

Нүхэр Н. В. Подгорнын хэлэhэн үгэ

Хүндэтэ нүхэдүүд, ханинар!

Хилын саанаhаа ерэhэн хүндэтэ айлшад!

Эмэгтэйшүүл ба господанар!

Совет арад Агууехэ Октябриин социалис революциин 57-дохи ойе мүнөөдэр баярай оршон байдалда тэмдэглэжэ байна.

Бүхы оронуудтахи, бүхы түбинүүдтэхи ангиин талаар манай аха дүүнэр, ханинар, адли hанал бодолтод энэ үдэрые өөhэдынгөө hайндэртэ тоолохо ёhоороо тоолоно. Агууехэ Октябрь дарлагшадгүй, дарлагдагшадгүй сүлөөтэ общество тухай хүн түрэлтэнэй хэдэн зуун жэлэй хүсэл эрмэлзэлые бэелүүлхэ зам нээгээд, марксистско-ленинскэ суртал бодолой түгэс илалтын эли тодо гэршэ болоо. Агууехэ Октябрь бүхэдэлхэйн түүхэдэ орогшо шэнэ үе сагай эхи табиhан юм.

Олон үндэhэ яhатантай совет арад hайн hайхан, баяртай хүхюун hанал бодолтойгоор мүнөөдэр hайндэрлэжэ байна. КПСС-эй XXIV съездын хараалhан социально-экономическа программа амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байнхай. Манай түсэбтэ социалис ажахы хурдан түргэнөөр, жэгдэ hайнаар хүгжэнэ. Совет хүнүүдэй байдал ба соёл болбосорол улам саашадаа урган hалбаржа байна. Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэл ажалай ехэ дэбжэлтээр, социалис мүрысөөнэй үргэн дэлисээр, үйлэдбэриин коллективүүдэй ба түрүүшүүлэй онсо гайхамшаг түйлалтануудаар тэмдэглэгдэбэ.

Манай баатар габьяата хүдэлмэришэн анги, алдарта колхозно таряашад, арадай интеллигенци шэнэ предприятинуудые ашаглалгада оруулан, шэнэ түхэлэй продукци үйлэдбэрилэн, колхозно таряалан ба фермэнүүдтэ ехэ амжалтануудые түйлажа, эрдэм болон техникын хүгжэлтые улам түргэдхэн, Эхэ оронойнгоо, коммунизмын аша туhада асари ехэ зорилгонуудые хараалжа, Октябриин ойе угтаба.

Мүнөө сагай дайшалхы техникээр зэбсэгжэhэн Совет Арми ба Далайн-Сэрэгэй Флот Октябриин хубисхалай түүхэтэ түйлалтануудые сахин хамгаална. Манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй гайхамшаг парадые мүнөө hайхашаан харабабди. Энэ парад ехэ дурасхаал үлөөбэ.

Манай ороной уласхоорондынь байдал хэзээшье имэ бата байгаагүй юм. Аха дүү социалис оронуудай арадууд совет арадтай ээм ээмээ зэргэлүүлэн, нягта жагсаалаар дабшана. Национальна ба социальна сүлөөрэлгын хүдэлөөн улам үргэн, бүри хүсэтэй боложо байнхай.

Совет гүрэнэй зэлан сэхэ гадаадын политика элитэ ехэ үрэ дүнгүүдые түйлана. Социальна ондо ондоо байгуулламжатай гүрэнүүдэй амгалан гуримаар зэргэ оршолгын гол ёhонууд уласхоорондын харилсаанай хэрэгүүдтэ улам үргэнөөр бэелэн дэлгэрнэ.

Хүндэтэ ханинар, нүхэдүүд!

Хилын саанаhаа ерэhэн хүндэтэ айлшад!

Агуу hайндэрөөр дашарамдуулан, Таанадые, манай алдарта ниислэл Москвагай ажалшадые, ороной баатар габьяата хүдэлмэришэн ангиие, колхозно таряашадые, интеллигенциие, Совет Армиин ба Флодой сэрэгшэдые, манай гайхамшаг эхэнэрнүүд болон залуушуулые, бүхы совет арадые Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын үмэнэhөө халуунаар амаршалхыемни. Агууехэ Октябриин социалис революциин 57-дохи ойн хүндэлэлдэ үрезэл табихыемни зүбшөөгыт.

Манай бүхы илалтануудай эмхидхэлшэ ба үүсхэлшэ — Советскэ Союзай Коммунис парти мандаха болтогой!

Коммунизм байгуулжа байгша — агууехэ совет арадта алдар соло!

Манай инаг Эхэ орон — Совет Социалис Республикануудай Союз улам бэхижэг, хүгжэн hалбараг лэ!

Хүндэтэ нүхэдүүд, Таанадай элүүр энхын түлөө!

* * *

Нүхэр Н. В. Подгорнын хэлэhэн үгые ехэ анхаралтайгаар шагнажа, оло дахин альга ташалгаар угтаба.

Уулзалга үнэн зүрхэнэй, халуун оршон байдалда үнгэрөө.

Искусствын мастернууд уулзалгада хабаадагшадта зорюулжа, hайндэрэй концерт табиба.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР В. И. БОГДАНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, хэблэлэй органуудта удаан саг соо эдэбхитэйгээр ажаллаhанайнь түлөө телевидениин Улаан-Үдын студиин промышленна дамжуулгын ахамад редактор нүхэр **Богданов** Владимир Ивановичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1974 оной ноябриин 6.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Н. Г. ВОЗНЕСЕНСКАЯЕ БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, республикын ветеринарна албанай газарта удаан саг соо үнэн сэхээр ажаллаhанайнь түлөө республиканска научно-үйлэдбэриин ветеринарна лабораториин ахамад ветврач нүхэр **Вознесенская** Нинель Геннадьевнае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1974 оной ноябриин 4.

Комсомолой ажабайдал

ПОЛИТИЧЕСКЭ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ— ШУХАЛА ХЭРЭГ

КПСС-эй обкомой ехэ зал соо областной комсомолой эдэбхитэдэй суглаан болоно дүүрэбэ. Эндэ «Залуушуулай үзэл сурталай, политическэ хүмүүжүүлгын мүнөөнэй байдал ба энэ хэрэгые саашадань һайжаруулха хэмжээ ябуулганууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **В. Д. Раднаев** элидхэл хэбэ. Тиихэдээ областной комсомолой организацида энэ талаар юунэй хэгдэжэ байһан тухай тэрэ дэлгэрэнгыгээр хөөрөөд, саашадаа бэелүүлхэ зорилгонуудаа тодо болгон харуулаа.

Нүхэр Раднаев комсомолой политһуралсал тухай нэн түрүүн хөөрөө. Энэ шухала хүдэлмэри республика доторнай яһала гуримшаа. Политһуралсалай элдэб кружок, семинар, һургуулинуудта эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлжэ байһан залуу үетэнэй тоо жэл ерэхэ бүри олошорно. Жэшээлхэдэ, нёдондоной һуралсалай жэлдэ 15 мянгаад хүн эндэ һуража гараа ха юм.

Олонхи кружок, семинар, һургуулинуудые хүтэлбэрилжэ байһан пропагандистнар дээдэ һургуулитай зон. Мүн хэшээлнүүд методологическа талаараа һайнаар үнгэргэгдэдэг болоо.

Энээнһээ уламжалан, һурагшадай мэдэсэнь яһала дээшэлээ. Мүн бэеэ даагаад ном үзэжэ һураха хэрэгтэ горитой анхарал хандуулагдадаг болоһон байна.

Пропагандистнарай олонхинь хэшээл бүхэндөө харюусалга ехэтэйгээр хандажа, тэрэнээ һонирхолтой болгохые оролдоно. ВЛКСМ-эй райкомуудай, горкомой, обкомой пропаганда болон агитациин таһагууд пропагандистнарта зохихо туһа хүргэнэ.

Һуралсалай жэлэй эхиндэ һураха зониие бүридхэхэ, пропагандистнарые шэлэн томилхо хэрэг һайнаар үнгэргэхэ гээшэ тон шухала асуудал байгаа гээд В. Д. Раднаев тэмдэглэнэ. Үнэхөөрөөшье, хайша хэрэгээр, анхаралгүйгөөр энээндэ хандахада, хэрэг урагшагүйдэдэг байна. Жэшээлхэдэ, нёдондо Зэдын, Бэшүүрэй аймагуудта 2—3 кружогууд хэшээлнүүдээ үнгэргэхэеэ болишоһон байна. Харин Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхоздо байгша оной һуралсалай түрүүшын хэшээл оройдоошье үнгэргэгдэбэгүй.

Хяагтын аймагай «Зари», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудта, Хяагтын совхоздо мүнөө болотор һуралсалайнь жэл эхилээдүй байһаар. Мүн Зэдын, Баргажанай аймагуудта, Октябрьска райондо иимэ ушарнууд үсөөн бэшэ дайралдана.

Залуу хүн бүхэндэ дунда һургуулиин эрдэм олгохо хэрэг тон шухала зүйл болоно гээд элидхэлшэ тогтоно. Эрдэм, техникын туйлай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда залуу хүн бүхэн эрдэмгүйгөөр холо ошохогүй гэжэ хэншье ойлгоно ёһотой. Теэд энэ хэрэгтэ анхарал хандуулангүй байдаг ушар олон.

Улаан-Үдын аймагай колхоз, совхозуудта дунда һургуулигүй залуушуул олон. Жэшээлэе, «Авангард», «Восход» колхозуудта, Ивалгын, Тарбагатайн кондитерскэ фабрикануудта дунда һургуулигүй зургаан зуугаад залуу үетэн бии. Эдэнэрэй 84-ниинь ВЛКСМ-эй гэшүүд. Харин залуушуулай һураха хүсэлэнтэй байбалынь, энээниие бэелүүлхэ гүйсэд арга боломжо бии. Олон тоото хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын, заочно һургуулинууд бии болгогдонхой ха юм.

Эндэ ВЛКСМ-эй райкомой гаргаһан алдуу эли болоно. Хэрбээ дунда һургуулигүйшүүлые элирүүлжэ, тэдэнэрые һургахын тулада ойлгууламжын, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулһан байгаа һаань, иимэ ушар тохёолдохогүй байгаа.

Манай һанахада, энэ шухала асуудалда тон харюусалгатайгаар хандаха хэрэгтэй. Харин үгэ хэлэгшэд энээн тушаа юушье хэлэнгүй гараа. Тиихэдээ бусадшье аймагуудта энэ гэхэ юумэн хэгдэнэгүй ха гэһэн тобшолол хэлтэй болоно.

Һурган хүмүүжүүлгын хэрэг тушаа элидхэлшэ горитой анхарал хандуулба. Манай ниислэлэй промышленнэ предприятинуудта һурган хүмүүжүүлэгшэдэй соведууд бии болоно эхилэнхэй. Энэ талаар локомотив-вагон заһабарилгын, прибор бүтээлгын, авиационно заводуудта ехэ юумэн хэгдэнэ.

Харин хүдөө нютагуудта, илангаяа Сэлэнгын, Хоринһн, Түнхэнэй аймагуудта энээндэ бодото анхарал хандуулагданагүй. ВЛКСМ-эй обкомой үүсхэлээр байгша оной декабрь соо һурган хүмүүжүүлэгшэдэй республиканска 1 слёт үнгэргэгдэхөөр хараалагданхай. Тиимэһээ аймаг бүхэндэ слёдуудые үнгэргэжэ, энэ хэрэг һайжаруулха хэмжээ ябуулгануудаа түсэблэхэ, саашадань улам гуримшуулха саг ерээ гээшэ.

Һурган хүмүүжүүлгэ мүнөө хүгжэлтынгөө шэнэ шата дабаба, тиигэжэ эрилтэнь бүри дээшэлнэ. Тиимэһээ ВЛКСМ-эй комитедүүд залуушуулые һурган хүмүүжүүлгын энэ шухала онол аргада анхаралаа онсо хандуулжа, үргэн дэлисэтэй, сагай эрилтэдэ таарамаар хүдэлмэри ябуулха уялгатай.

Ленинскэ хэшээлнүүд, шалгалта тушаа хэлэнгүй гарахаар бэшэ. Энэ хүдэлмэри ябуулхадаа, гол удхынь тоб гэмэ эли болгохо, ажабайдалтай нягтаар холбохо эрилтэ табигдана гэжэ нүхэр Раднаевай хэлэһэниинь зүб. Залуушуулай эрдэм һургуули саашадань дээшэлүүлхэ гол аргануудай нэгэн хадаа ленинскэ хэшээлнүүд, шалгалта болоно ха юм.

Үгынгөө түгэсхэлдэ элидхэлшэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие түсэбэй ёһоор ябуулжа, ажалай журам эбдэдэг, хазагай, журамгүй ябадал гаргадаг зарим нэгэнтэй эрид тэмсэхэ, комсомолой документнүүдые һэлгэлгэдэ һайнаар бэлдэжэ эхилхэ тухай онсо тогтоо.

ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь **Валерий Тимашов**, ВЛКСМ-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь **Афанасий Бунтов**, Хяагтын аймагай Ехэ-Нугын совхозой зоотехник, ВЛКСМ-эй XVII съездын делегат **Александр Юмтаров**, ВЛКСМ-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь **Иван Кравцов** гэгшэд залуу үетэнэй ажал хэрэгтээ туйлаһан амжалта тухай тогтоод, комсомолой политһуралсалай хэр ябажа байһан тухай хөөрөө.

Жэшээлхэдэ, Александр Юмтаров политһуралсалай семинар хүтэлбэрилдэг пропагандист юм. Тэрэ үбэлэй сагта малшадые суглуулхада угаа бэрхэтэй гэжэ хэлээ. Тиимэһээ һуража байһан нүхэдөө дүтэ руунь суглуулжа, таараха саг олоод, ямар нэгэ хонишонойдо гү, али фермэ дээрэ хэшээлээ үнгэргэбэл дээрэ гэнэ. Энэ дүй дүршэл анхармаар. Тиимэһээ хүдөө бэшэшье нютагуудта энээниие хэрэглэжэ боломоор.

Кабанскын аймсоведэй гүйсэдкомой соёл культурын таһагые даагша **Л. И. Рюмкина** һонирхолтой юумэ хэлээ. Соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд, комсомолой комитедүүд суггаа түсэбөө табижа, хүдэлмэреэ ябуулха ёһотой. Энэ талаар Кабанскын аймагта горитой юумэн хэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Кабанск тосхондо комсомолой комитедүүдэй секретарьнарай совет эмхидхэгдэнхэй. Тус совет соёл культурын таһагтай хамта түсэбөө табяад, хүдэлмэреэ ябуулна.

Һүүлэй үедэ шэнэ ёһо заншалнуудые дэлгэрүүлхэ хэрэг урагшатайгаар ябуулагдадаг болоо. Хүбүүдые сэрэгтэ үдэшэлгэ, хуулиин наһанда хүрэгшэдтэ паспорт барюулга, «Мэргэжэлтэдэй үдэрнүүд» хаа хаанагүй эмхидхэгдэнэ. Мүн элдэб конкурс, харалганууд, үдэшэнүүд үнгэргэгдэдэг болоһон байха юм.

Тиихэдэ залуушуулые һонирхуулхын тулада, эдэ хэмжээ ябуулгануудые заншалта болгохо, һайн бэлэдхэлтэйгээр үнгэргэхэ шухала.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура болон спортын комитедэй түрүүлэгшэ **Г. М. Сергеев**, ГТО-гой шэнэ нормо тушааха хэрэгые комсомолой комитедүүд хүтэлбэрилхэ ёһотой гэжэ хэлэбэ. Үнэхөөрөөшье, ганса ВЛКСМ-эй гэшүүд 100 гара мянган хүн байна ха юм.

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадта, Хандагатайн леспромхоздо, авиазаводто тус хүдэлмэри һайнаар ябуулагдана. Гэбэшье бүхы дээрээ республика доторГТО-гой нормо тушаалга муу байдалтай. Мүнөө олон хүн ГТО-гой значогто хүртэһэн һаань, оройдоо 20 процентнь комсомолшууд байна. Тиимэһээ нютаг нютагай спортын болоод комсомолой комитедүүд суг хүдэлжэ, энэ шухала хэрэг һайжаруулхые оролдохо уялгатай.

Областной комсомолой эдэбхитэдэй суглаан тон шухала асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Энэ ехэ хөөрэлдөөнэй һүүлдэ бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд тодорон элирээ. Тиимэһээ энэ суглаанай абаһан тогтоолые саашанхи хүдэлмэриингөө хүтэлбэри болгожо, залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгые комсомолой райкомуудай улам һайжаруулхые оролдохо байһаниинь дамжаггүй.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ,
манай корр.

«КАМКАБЕЛЬ» заводто (Баруун Ураал) 800 мянган вольт напряженитэй элшэ хүсэ дамжуулхаар хараалагдаһан, досоогоо тоһоор дүүргэгдэһэн кабель совет электротехническэ промышленностьда анха түрүүшынхиеэ бүтээгдээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: досоогоо тоһоор дүүргэгдэһэн хоморой шухаг кабелиин түхэл шэнжэ.

(АПН).

БАКУ. 32 дабхар байшангай шэнээн үндэр, 250 тонно тухай хүндэ энэ конструкциие тэрээн шэнги мантан томо гурбан түхеэрэлгэнүүдтэй хамта Каспиин далайн оёорто табиха байна.

Ажалай Улаан Тугай орденой кавалер Минахмед Яруловай бригада энэ харюусалгатай даабари амжалтатайгаар дүүргэв.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадын гэшүүд (зүүн гарһаа) Георгий Керакосян, Анатолий Герасимов, Дмитрий Сапачев болон Абубекир Мамедов.

ТАСС-ай фотохронико.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

«БУРЯТСТРОЙМАТЕРИАЛЫ» НЭГЭДЭЛЭЙ ХАНГАЛТАГҮЙ ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ

Республикымнай Министрнүүдэй Совет «Бурятстройматериалы» нэгэдэлэй хүдэлмэриин жэлэй юһэ һарын үрэ дүнгүүдые хаража үзөө. Нэгэдэлэй предприятинууд энэ хугасаада ехэ хангалтагүйгөөр хүдэлһэн байна. Тэдэнэй хүдэлмэридэ горитой ехэ дутагдал бии. Нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд, предприятинуудай коллективүүд үйлэдбэреэ таһалгаряагүй һайнаар хүдэлгэхэ, продукци бүтээн гаргаха жэлэй түсэбые заатагүй дүүргэхэ талаар зохихо хэмжээ абаагүй, урданай дутагдалнуудһаа тобшолол хээгүй байна. Иимэ ушарһаа продукци худалдаха юһэ һарын түсэб оройдоо 86,6 процент дүүргэгдээ, барилгада хэрэглэгдэхэ 8.454 мянган хэһэг хирпиисэ дутуу үгтөө.

Силикатна хирпиисын, Улаан-Үдын хирпиисын заводуудай коллективүүд продукци худалдаха түсэбөө дүүргээгүй байна.

Нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд, заводуудай директорнүүд үйлэдбэриин арга боломжо элирүүлэн хэрэглэхэ, продукциингаа шанар һайжаруулха, һайнаар ажаллаха эрхэ байдал хүдэлмэришэдтэ олгохо асуудалда ёһотой анхарал хандуулнагүй. Бии байгаа түхеэрэлгэ, үйлэдбэриин сагые зүбөөр, ашагтайгаар хэрэглэхэ тухай бодомжологдоногүй. Тиимэһээ хүдэлмэриин сагые дэмы гээхэ ушар олон. Улаан-Үдын хирпиисын, мүн силикатна хирпиисын заводуудые техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлхэ түсэб хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ.

Бүтээн гаргагдадаг продукциин шанар һайжаруулха талаар хэрэгтэй тэмсэл ябуулагданагүй. Энэ ушарһаа предприятинуудта ехэ голодоһон гаргагдана. Силикатна завод юһэ һарын туршада муу шанартай 3.113 мянган хэһэг хирпиисэ галдан гаргаа.

Министрнүүдэй Совет нэгэдэлэй хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдыень шэнжэлэн хараад, бии байгаа дутагдалнуудыень элирүүлээд, тусхай тогтоол баталан абаба. Гээгдэлдэ ороһон ушараа усадхаха, продукциингаа шанар һайжаруулха, дүрбэдэхи жэлэй түсэбые заатагүй дүүргэхэ талаар хэрэгтэй хэмжээ дары абахаар «Бурятстройматериалы» нэгэдэлэй начальник Н. И. Миханьков уялгалагдаһан байна.

Нэгэдэлэй мэдэлэй предприятинуудай технико-экономическа байдалаа һайжаруулха, проектнэ бүхы шадалаа хүсэдөөр ашаглаха, тиигэжэ жэгдэ һайнаар хүдэлхэ бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэхэ тухайнь заагдаа. Предприятинуудта бодото туһаламжа хүргэхэ, холын хараата түсэб зохёохо, тэрэнээ бэелүүлхэ талаар нэгэдэлэй таһагуудай зүгһөө хэгдэхэ бүхы хүдэлмэри һайжаруулха гэжэ мүн лэ заагдаһан байна.

Улаан-Үдын хирпиисын заводой хирпиисэ хатааха камеранuудые шэнэдхэн заһабарилха, силикатна хирпиисын заводто шулуу нүүрһэ хадагалха склад бариха, предприятинуудай бүхы хүдэлмэрилэгшэдые техническэ һуралсалай программын ёһоор һургаха һуралсал эмхидхэ... жээ абахаар нэгэдэлэй ... чальник Н. И. Миха... Министрнүүдэй Совет ... лаа.

Силикатна хирпиис... водто избёосхо ха... складай барилгые ех... жагайруулжа байһан т... Буряадай барилгын у... ниин начальник К. А. ... нянцда заагдаад, энэ ... гые бүхы аргаар түр... тиигэжэ ерэхэ жэлэй ... шын кварталда ашаг... тушааха тухай дурад... байна.

Ханын материалнуу... лэдбэрилдэг предпри... дай хүдэлмэри эрид ... руулха хэмжээ абахы... Улаан-Үдын хирпиисы... дой пластическа арга... пиисэ хатааха цехэй ... түргэдхэхэ хэмжээ а... «Бурятстройматериалы» ... гэдэлэй начальник Н. ... ханьковые, 834-дэхи ... хабсаралгын поездын ... ник С. А. Тарасюгы... нистрнүүдэй Совет ул...

ТҮРҮҮШҮҮЛ ТОДОРҺООР

Республикымнай нютагай мэдэлэй предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй 3-дахи кварталай үрэ дүн согсолон гаргагдаа. Ой модоной ажахын министерствын Түнхэнэй мехлесхозой коллектив продукци худалдаха кварталай түсэбые 100 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа 102 процент дүүргэжэ, модоной ажахын предприятинуудай дундаһаа түрүү һуури эзэлһэн байна.

СССР-эй Ой модоной болон модо болбосоруулгын промышленностиин министерствын Буряадай УРС-ын Сэлэнгын ОРС-ын коллектив кварталай туршада һайнаар ажаллажа гараа. Коллектив эд бараанай эрьесын түсэбые 110,8 процент, олзо доход оруулха даабариие 137,9 процент дүүргээд, өөһэдынгөө һалбариин предприятинуудай дундаһаа эрхимлэһэн байна.

Буряадай һүнэй промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэлэй предприятинууд сооһоо Улаан-Үдын һүнэй комбинадай коллектив шалгараа. Нютагай промышленностиин министерствын оёдолой «Туяна» нэгэдэл, «Ростекстильторгын» республикын худалдаа наймаанай бааза, Улаан-Үдын столовонуудай трестын 11-дэхи столовын коллективүүд социалистическэ мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлажа, түрүү һуури эзэлжэ ябана.

Республикымнай Министрнүүдэй Совет болон облпрофсовет социалис мүрысөөнэй 3-дахи кварталай үрэ дүнгүүдые хаража үзөөд, эдэ коллективүүдые мүрысөөндэ эрхимлээ гэжэ тоолобо. Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй тогтоолой ёһоор түрүү һуури эзэлһэн эдэ коллективүүд дамжуулгын Улаан тугуудта, 800—2.000 түхэригэй 1-дэхи мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

Улаан-Үдын горпромторгын худалдаа наймаанай байшангай, Улаан-Үдын горплодоовощторгын 8-дахи магазинай коллективүүд дамжуулгын Улаан тугуудые 2-дохи мүнгэн шантайгаар абабад.

Ой модоной ажахын министерствын Буйска лесхозой, түлишын управлениин Дээдэ-Үдын леспромхозой, эдеэ хоолой промышленностиин министерствын Сэлэнгын архиин заводой, Улаан-Үдын макаронно фабрикын, һүнэй промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэлэй Мухар-Шэбэрэй тоһоной заводой, Улаан-Үдын столовонуудай трестын «Полёт» ресторанай, «Ремстройтрестын» харгы-барилгын управлениин коллективүүд 2-дохи мүнгэн шангуудта хүртэһэн байна.

Республикын ой модоной ажахын министерствын Романовска леспромхозой, эдеэ хоолой промышленностиин министерствын Захааминай пивын заводой, Улаан-Үдын универмагай, спортивна эд товарай магазинай, «Ремстройтрестын» Кабанска барилга-заһабарилгын участогай тепловой сетиин ба котельнүүдэй нэгэдэлэй коллективүүдтэ 3-дахи мүнгэн шангууд барюулагдаа.

Онеогой ОРС-ын коллектив һайнаар ажаллажа гараа гэжэ Министрнүүдэй Совет болон облпрофсовет тэмдэглэһэн байна.

ҺААЛИ ЯАХАДА ДООШОЛООБ…

Ивалгын ОПХ һү һааха, гүрэндэ тушааха талаар аймаг дотороо эгээл томо ажахынуудай нэгэн юм. Дурсагдагша туршалга-үйлэдбэриин ажахын һаалиин 11 гүүртэдэ бүхыдөө 1.400 гаран үнеэн харууһалагдана. Тиимэһээ Ивалгын ОПХ-да эдеэ хоолой энэ продукт бүри ехээр абаха түсэб хараалһаниинь хэндэшье мэдээжэ бшуу.

Һаамхай үнеэдээр олон эдэ фермэнүүдэй коллективүүдэй урдаа табиһан зорилгоёо сүм бэелүүлхын тула али зэргээр ажаллажа байһыень үнгэрһэн 9 һарын дүнгүүд дээрэһээ харахада, даншье һайрхамаар юумэн хомор байна. Энэ һарын эхинэй байдалаар тус ажахы түсэбэй ёһоор бүхыдөө 37.700 центнер һү һааха аад, 27.324 центнертэ хүргэһэн байна гэхэ гү, али даабаряа дүүргэхын тула жэлэй эсэс болотор үшөө 10.376 центнер һү абаха зэргэтэй. Теэд сентябрь һарада бүхыдөө 2.373 центнер һү һааһан тус ажахы жэлэй эсэс болотор гээгдэлһээ гараха аргатай гээшэ гү? Угайдхадаа эдэ үдэрнүүдтэ үнеэдынь хожоржо, һү һаалиншье доошолжо байна. Хэрбээ жэлэйнгээ түсэб бэелүүлхын тула үлдэһэн һара бүри 3.460 центнер һү абаха болоно.

Тиихэдэ эндэ һү гүрэндэ тушаалга баһал муу ябажа байнхан. Бүхыдөө 30.800 центнер һү гүрэндэ худалдаха даабаряа 22.824 центнертэ хүргөө гэхэ гү, али энэ гурбан һарын туршада аяар 8 мянган центнер һү тушааха ушартай.

Урид хэһэн ажалайнь дүнгүүдые согсолон харахада, гансахан октябрь һарын түрүүшын хахадта Ивалгын ОПХ гүрэндэ оройдоол 896 центнер һү худалдаһан байна. Хэрбээ энэл хэбээрээ дабшаха болоо һаань, жэлэй түсэб дүүргэхын тула үшөө дүрбэ хахад һара хэрэгтэй болоно бшуу.

Анханда һү һааляраа холуур суурхадаг энэ ажахы ямар ушарһаа мүнөө гээгдэлдэ ороо гээшэб? Үнгэржэ ерэхэдээ Ивалгын ОПХ бусад колхоз, совхозуудтал адли бэшэ, мүнөө үеын эрдэм наукын түрүү онол арга, туйлалтануудые эгээл түрүүлэн ажалда нэбтэрүүлдэг туршалга-үйлэдбэриин ажахы һэмнай. Эдэ бүхы асуудалнуудтаа хүсэд харюу абахын тула Дээдэ-Ивалгын хоёр гүүртын нэгэндэ — Б. Базаровай даадаг фермэдэ ерэгдэбэ. Эндэ 12 һаалишан 162 үнеэ харууһална. Бултадаа олон жэлэй туршада ажаллажа байһан, дүршэлтэйнүүдшье. Тиихэдэ фермэнь халаанай һаалишантай, гурбан үхэршэнтэй, тэжээлэй цехтэ хүдэлмэрилхэ хоёр хүдэлмэришэнтэй, һүниин харуулшантайшье, тоо бүридхэгшэтэйшье.

Арба гаран жэлдэ һаалишадай һааһан һү тушаажа абадаг Валентина Дамбаеватай уулзахадаа, һү һаалиин эрид доошолһон шалтагые элирүүлхэ хүсэлэнтэй хэдэн асуудалаар хандабабди.

— Мүнөө эгээл хүшэр сагнай ерээд байна. Үнеэднай хээлитэй боложо, шэргэжэ захалаа. Абтаһан тугалшье олон бэшэ. Үнгэрһэн гурбан һарын туршада арбан нэгэн үнеэн тугаллаа. Һүүлэй байдалаар фермэдэмнай таби гаран үнеэн хюһаранаар һаагдана. Үнеэдэй эдихэ тэжээлшье бии, теэд һүмнай үдэр бүри доошолжол байна. Эдэ үдэрнүүдтэ үнеэн бүриһөө дүрбэн килограмм һүн абтана,—гэжэ тайлбарилаа һэн.

Ивалга тосхондо ошожо, ОПХ-гай мэргэжэлтэдтэй уулзабалтнай, бүхы гүүртын үнеэд үбэлэй рационоор эдеэлүүлэгдэнэ гэжэ сэхэ мэдүүлхэл байха. Теэд үнэн дээрэнь абажа... бал, тэрэл Дээдэ-... фермэдэ үнеэдынь ... дөө байрада ору... хоноод, үглөөнэй ... үдэшын һаали боло... шээридэ манагдана, ... ень элирүүлхэдэ, ... малшад тодорхой ... үгэжэ шадабагүй.

Энэ гүүртын үхэр... сад фермынхидэл ... лаа бэлшээдэг ... үдэртөө һаахаяа ... Ушарынь гэхэдэ, ... һаахын түлөө ар... километрэй бэл... үдэртэ дүрбэ дахи... абаашахань хашар... сээ бшуу. Энээнһээ ... һаалинь горитойго... лоо. Урдандаа үнеэ... ба дахин һаахадаа ... ехэ һү һаадаг ба... мүнөө багаар, бүхы ... рээ үдэртэ дунд... 162 килограмм һ... абала.

Ингээд ерэхэлээ... жэлээ гамтайгаар ... лагшаднай үнэн д... лайнгаа ашаг шэм... доошолуулжа, гор... һү алдажа байна.

— Һүрэгнай са... шэнэлэгдэнэгүй. Ба... до 21 үнеэ голодо... гаһан аад, оройдоо ... жа абаабди. Мүнөө ... үнеэн голодоһонд... даа. Гэбэшье һэ... жадай үгы дээрэһ... шаднай тэдэ үнеэд... һалпан зандаа. ... һаалишан Мария ... вагай харууһалдаг ... арбан, Максим Б... бүлэгтэ арбан х... үнеэн үлэнхэй. Хү... аргамнай үгы. Бус... шаднай баһал ү... тэй болонхой,—гэ... тина Дансарановн... рэнгыгээр тайлба...

Үнеэн, мүн бус... наһатай болохо б... шэмээ доошолу... шэ. Энээндэ га... Гэбэшье энэ ажа... жэлтэд, хүтэл... үнеэдэйнгээ үтэ... шэмээ алдажа б... дэбэшье, һүрэг... гунжадые б... халагламаар. А... роо малай үүлт... руулха хүдэлмэ... эмхидхэгшэд х... ехээр абажа, г... шаадаг гээшэ. ... гын ОПХ үүлт... тусхай фермэтэ... байдалда яагаад ... гаар тогтоогдо... абадаг зоотехн... нерынь болон э... риидэг бусад ... дынь энэ хугаса... бэ гээшэб гэһ... эжэлүүд... гара...

Сааша... Ивалгын О... һаалияа доо... гадна, үбэлжэл... гаар бэлдээ. ... ошоходо, наг ... лэхэ транспорт... уһалуурынь эб... нөө хүрэтэр за... гүй. Үнеэдынь ... таа уһалха ар... хой. Тиихэдэ б... хонууд шэлг... дулаалагдаагүй ...

Жэлэй дүү... доол хоёрхон һ... ОПХ-гай мэрг... тэлбэрилэгшэд... нүүдтэхи бүхы ... дары усадхаж... эрид дээшэлүү... хихо хэмжээ а...

И. Ш...
«Коммун... газетын корр... Улаан-Үдын ...

ПАРТИ БОЛОН АРАДАЙ БАТА НЭГЭДЭЛ

ЛЕНИНГРАД

«Аврора» крейсер дээрэһээ — революциин флагманһаа Октябриин һайндэр эхиеэ абадаг заншалтай болонхой.

Ленинградайхидай түүхэтэ талмай дээрэ болоһон Октябриин һайндэрэй марш тэдэнэй ленинизмын үзэл сурталда үнэн сэхэ байһаниие, КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэжэ байһаниие элирхэйлэн харуулба.

КИЕВ

Украинын ССР-эй ажалшад Агууехэ Октябриин социалис революциин 57 жэлэй ойе ажалай ехэ амжалтануудаар угтаба. Арбан һарын үйлэдбэриин түсэб болзорһоо урид дүүргэгдээ. Республика дотор баян ургаса абтаа: Эхэ ороной амбаарта миллиард пүүд таряан оруулагдаһан байна.

Украинын ниислэл хотын ажалшадай рапортнууд республикын хүдэлмэришэн ангиин гайхамшагта баатаршалгые гэршэлэн харуулаа, тэдэнэр КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые, табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байһанаа элирхэйлбэ.

МИНСК

Октябриин замаар урагшаа дабшалгын үшөө нэгэ жэл үнгэрбэ. Тэрэ хадаа белорусс арадай шэнэ туйлалтануудай, ехэ илалтануудай жэл болоо. Республикын промышленность арбан һарын түсэб амжалтатай дүүргээ. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд байгша ондо бүхы таряалангай гектар бүриһөө 27 центнер орооһо таряа хурягаа.

Түрэл партиингаа табиһан асари ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхээр бэеэ зэһэнхэй байһанаа Минскын ажалшад һайндэрэй жагсаал дээрэ харуулба.

АЛМА-АТА

Казахстанай ниислэл хотын В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ талмай дээрэ Дунда Азиин сэрэгэй округой сэрэгшэдэй парад ба ажалшадай демонстраци болоо. КПСС-эй Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй ябуулдаг гадаадын ба дотоодын политикые бүри мүһэн һайшаажа байһанаа демонстрацида хабаадагшад харуулба.

ТАШКЕНТ

Энэ жэлэй намар Узбекистанай ажалшадай ёһотойл алтан намар болоо. Республикынгаа, мүн Узбекистанай компартиин 50 жэлэй ойе тэмдэглэхэ үедэ республикын ажалшад ажалай ехэ амжалта туйлаһан байгаа. Агууехэ Октябриин 57 жэлэй ойн һайндэрэй урдахана республикын ажалшад шэнэ амжалта туйлаа: хлопок таригшадай түүхэдэ анха түрүүшынхиеэ Узбекистанай 5 миллион 200 мянган тонноһоо үлүү «сагаан алтан» бэлэдхэгдэһэн байна.

КИШИНЕВ

Эндэ болоһон Октябриин һайндэрэй жагсаал «Молдавиин ажалшадай совет арадуудай аха дүүгэй бата бэхи бүлэ соо туйлаһан амжалтануудые, агууехэ ленинскэ партияа тойрон, нягтаар жагсажа байһаниие элирхэйлэн харуулаа.

БАКУ

Энэ хотын ажалшадай һайндэрэй демонстрациин болоһон В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ талмайн трибуна дээрэһээ нефтиин вышкэнүүдэй силуэт гоё һайханаар харагдажа байгаа. Республикын промышленность продукци худалдаха арбан һарын түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур хэдэн арбаад миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилөө. Республикын хүдөөгэй ажалшад энэ жэлдэ 530 мянган тонно хлопок суглуулаа.

ЕРЕВАН

Арменийн ажалшад КПСС-эй XXIV съездын хараалһан замаар амжалтатайгаар урагшаа дабшажа байна гэжэ Ереванда болоһон һайндэрэй демонстраци үшөө дахин гэршэлэн харуулба.

ТБИЛИСИ

Республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ажалай ехэ амжалтатайгаар һайндэрые угтаһан байна. Сайн намаа суглуулха ба гүрэндэ худалдаха талаар абаһан социалис уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэһэнтэйнь дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев республикын ажалшадые үнэн зүрхэнһөө амаршалаа.

Һайндэрэй жагсаалда гарагшадые Грузиин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Э. А. Шеварднадзе, республикын Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Г. С. Дзоценидзе, Грузиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Г. Д. Джавахишвили амаршалһан байна.

РИГЭ

Ажалайнгаа амжалтанууд тухай Эхэ орондоо элидхэхэ зуураа бага гаргашатайгаар, һайн шанартай ехэ продукци гүрэндөө худалдадаг болохын түлөө, наука ба техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхын түлөө, ажалай эмхидхэл ба үйлэдбэри хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулхын түлөө тэмсэжэ байһанаа Коммунис партида, Советскэ правительствада Ригын ажалшад мэдүүлбэ.

АШХАБАД

Түрэл Коммунис партидаа үнэн сэхэ байһанаа, Ленинэй зааһан замаар коммунизмын илалтанууд тээшэ дабшажа ябаһанаа Туркмениин ниислэл хотын ажалшад һайндэрэй демонстрациин үедэ харуулба.

ФРУНЗЕ

Агууехэ Октябриин социалис революциин 57 жэлэй ойн һайндэрэй урдахана Киргизстанай ажалшад республикынгаа, мүн Киргизиин компартиин 50 жэлэй ойе баяр баясхалантайгаар тэмдэглэһэн байгаа.

Киргизиин ниислэл хотын 100 мянга гаран хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэд Октябриин һайндэрэй демонстраци нээгээ. Эндэхи ажалшадай коллективүүд һайндэрые ажалай ехэ амжалтаар угтаһан байна.

ДУШАНБЕ

Түбэй В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ талмай һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй. Эндэ болоһон сэрэгэй парад ба ажалшадай демонстраци Таджигай ССР-эй болон компартиин 50 жэлэй ойдо республикын ажалшадай ехэ дэбжэлтэтэйгээр бэлдэжэ байһаниие эли тодоор харуулаа.

ВИЛЬНЮС

Агууехэ Октябриин һайндэрэй урдахана тэмдэглэгдэһэн Литвагай республикые немец булимтарагшадһаа сүлөөлһөөр 30 жэлэй ой совет арадуудай бата бэхи нэгэдэлые үшөө дахин элирхэйлэн харуулаа һэн. Вильнюсэй ажалшадай һайндэрэй демонстраци дээрэ энэ нэгэдэлэй улам бэхижэжэ байһаниинь тодорбо.

ТАЛЛИН

«Парти», «Эхэ орон», «Эб найрамдал», «Коммунизм» — эдэ үгэнүүд һайндэрэй демонстрацида хабаадагшадай абажа ябаһан олон тоото транспарантнууд дээрэ аржытар харагдаба. Һайндэр Илалтын талмай дээрэ сэрэгэй парадаар эхилһэн байгаа. Удаань ажалшадай демонстраци болоо.

(ТАСС).

…РДЭМ ТЕХНИКЫН ТАЛААР СССР-эй ГҮРЭНЭЙ 1974 ОНОЙ ШАНГУУДЫЕ ОЛГОХО ТУХАЙ

…ПСС-эй Центральна Ко…ет, СССР-эй Министр…эй Совет Эрдэм техни… талаар Ленинскэ, …СР-эй Гүрэнэй шангуу… олгохо СССР-эй Мини…үдэй Соведэй дэргэдэ… комитедэй дурадхалые …а үзөөд, СССР-эй Гү… 1974 оной шангуу… нимэ хүнүүдтэ олгохо …тогтообо:

I.

…М НАУКЫН ТАЛААР

…Ванюков Михаил Пав…та, физико-математи… эрдэмэй доктор, Мак…тур Афанасьевичта, …Бруевич Алексей Ми…овичта, физико-матема… эрдэмэй докторнууд, … Вавиловай нэрэмжэтэ …эй оптическа инсти… таһагуудые даагшад, …етян Гарегин Оганесо… химическэ эрдэмэй …ор, Галант Ефим Исаро…, техническэ эрдэмэй …дат, дээрэ нэрлэгдэгшэ …тудай эрдэмтэ хүдэлмэ…шэдтэ, Дианов Евгений …ловичта, Крюков Петр …невичто, физико-мате…ын эрдэмэй кандида…, СССР-эй Наукануудай …инин П. Н. Лебедевэй …жэтэ физическэ инсти… ахалагша эрдэмтэ хү…рилэгшэд, Любавский … Васильевичта, Ленин…ахи оптико-механическа …эй ЦКБ-эйн началь… орлогшо, Вершинский …ий Альфонсовичта, …дэгшэ нэгэдэлэй үй…рие эрхилэгшэ, Коря… Елизавета Ивановнада, …эйн бюрогой эрхилэг… Репин Борис Николае… слесарь, Лыкторин…юмо болгодог шэл үй…илдэг заводой хүдэл…гшэдтэ, Скворцов Бо… Васильевичта, техниче…эрдэмэй кандидат, КБ…ахамад инженер байһан, …димово шэл хэрэглэн, …ска квантова генера…дые зохёогоод, үйлэд… нэбтэрүүлһэнэйнь

…Викторов Игорь Алек…вичта, физико-матема… эрдэмэй доктор, Акус… институдай секторые …, Гуляев Юрий Ва…вичта, физико-матема… эрдэмэй доктор …эй Наукануудай ака… радиотехникэ ба …роникын институдай …торэй орлогшо, Гуре…адим Львовичто, фи…тематикын эрдэмэй …, СССР-эй Наукануу…адемиин А. Ф. Иоф…нэрэмжэтэ физико-тех… институдай секто… даагша. Пустовойт Вла… Ивановичта, физико…тикын, эрдэмэй док… физико-техническэ ба …техническэ хэмжэлгэ… бүхэсоюзна эрдэм…шэлгын институдай …ториие даагша, — …электроникын теоре… үндэһэ һууринуудые …хэ талаар бүлэг хү…рнүүдэйнь түлөө.

…Роговин Захар Алек…вичта, техническэ эр… доктор, Москвагай …эхэлгын институдай …дые даагша — цел…ор элдэб бүтээл гар… шэнжэлгэнүүдые хэ…ь түлөө.

…Михайлов Борис Яков…, түүхын эрдэмэй …, СССР-эй Наукануу…академиин түүхын ин…ай эрдэмтэ хүдэлмэ…, бүлэг эрдэмтэдые …логшо Севастьянов …ий Николаевичта, … эрдэмэй доктор, сек… даагша, Мальков … Леонидовичта, түү…эмэй доктор, Крас…ан Матвеевичтэ, түү…эмэй кандидат, эр…хүдэлмэрилэгшэ, нэр… институдай хүдэл…шэдтэ, Корольков …ир Александровичта, … эрдэмэй кандидат, …ые даагша, Жмыхова … Ивановнада, Медведев …ир Поликарпович…үхын эрдэмэй кан… …уд, доцентнүүд, ВЦСПС-эй профсоюзна хүдэлөөнэй дээдэ һургуулиин хүдэлмэрилэгшэд, Сивачев Николай Васильевичта, Язьков Евгений Федоровичто, түүхын эрдэмэй докторнууд, М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ МГУ-гай доцентнүүд, Мостовец Николай Владимировичта, түүхын эрдэмэй кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секторые даагша, Черкасов Иван Ивановичта, түүхын эрдэмэй кандидат, СССР-эй Наукануудай академиин Философиин институдай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ, Шишкин Петр Александровичта, түүхын эрдэмэй доктор, — 1970—71 онуудта хэблэгдэһэн «Мүнөө үеын США-гай хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй мүнөө үеын түүхэ» гэжэ хоёр боти монографи бэшэһэнэйнь түлөө.

5. Семенов Сергей Аристарховичта, түүхын эрдэмэй доктор, СССР-эй Наукануудай академиин Археологиин институдай Ленинградтахи отделениин лабораториие даагша, — 1957—1968 онуудта хэблүүлһэн «Эртэ урдын сагай техникэ (эртэ урдын сагай зэбсэг хэрэгсэлнүүдые шэнжэлэлгын дүршэл)» ба «Шулуун зэбсэгтэ үеын техникын хүгжэлтэ» гэжэ монографинуудые бэшэһэнэйнь түлөө.

6. Колосов Михаил Александровичта, техническэ эрдэмэй доктор, СССР-эй Наукануудай академиин Радиотехникэ ба электроникын институдай таһагые даагша, бүлэг эрдэмтэдые толгойлогшо, Арманд Неон Александровичта, техническэ эрдэмэй доктор, директорэй орлогшо, Яковлев Олег Изосимовичто, техническэ эрдэмэй доктор, лабораториие даагша, Савич Николай Александровичта, физико-математикын эрдэмэй кандидат, Трусов Борис Прокофьевичто, Бакитько Рудольф Владимировичта, Бехтеров Юрий Ивановичта, Онищенко Леонид Васильевичта, эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд, Ефимов Анатолий Ивановичта, техническэ эрдэмэй кандидат, эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ, Васильев Михаил Борисовичта, ахалагша инженер, Штерн Давид Яковлевичта, техническэ эрдэмэй кандидат, СКБ-эйн секторые даагша, тэрэл институдай хүдэлмэрилэгшэдтэ, Пилат Анатолий Андреевичтэ, СССР-эй Наукануудай академиин Замбуулин шэнжэлдэг институдай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ, — «Венера», «Марс», «Луна» түхэлэй аппарадуудаар холын замбуулинда радио-долгинуудай тараса тухай шэнжэлгэнүүдые хэһэнэйнь түлөө.

II.

ТЕХНИКЫН ТАЛААР

1. Атдаев Байрамда, Шехитлинскэ туршан үрэмдэлгын дүрбэдэхи участогай конторын ахалагша геолог байһан, Аширмамедов Марсда, геолого-минералогическа эрдэмэй кандидат, «Туркменнефть» нэгэдэлэй ахамад геолог, Денисевич Владимир Владимировичта, геолого-минералогическа эрдэмэй доктор, тэрэл нэгэдэлэй ахамад геолог байһан, Сочолов Владимир Яковлевичта, геолого-минералогическа эрдэмэй кандидат, «Туркменгазразведка» трестын ахамад геолог, Юмашев Александр Павловичта, тэрэл трестын ахамад инженер, Дурдыев Аннадурдыда, партиин начальник, Васильев Иван Васильевичта, геолого-минералогическа эрдэмэй кандидат, ахамад геофизигэй уялга дүүргэгшэ, Геолого-геофизическэ Зүүн зүгэй экспедициин хүдэлмэрилэгшэдтэ, Калмыков Геннадий Николаевичта, Туркмениин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй геологиин управлениин ахамад геофизик, Семёнович Владимир Владимировичта, геолого-минералогическа эрдэмэй доктор, СССР-эй Геологиин министерствын управлениин начальник, Мильштейн Дов Маркусовичта, геолого-минералогическа эрдэмэй кандидат, эрдэм шэнжэлэлгын бүхэсоюзна геологическа институдай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ, Амурский Геннадий Ивановичта, геолого-минералогическа эрдэмэй доктор, Байгаалиин газай бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институдай лабораториие даагша, — Туркмениин ССР-эй Шатлык нютагта газай шухаг хэбтэшые олоһон, Каракумай оршон байдалда тэрэниие тон түргөөр ба ашаг үрэтэйгөөр арадай ажахыда хэрэглэжэ эхилхэ хүдэлмэри бэлдэһэнэйнь түлөө.

2. Альсмик Петр Ивановичта, Дорожкин Николай Афанасьевичта, Белоруссиин ССР-эй Наукануудай академиин академигууд, Хартаабхын ба үрэ жэмэсэй эрдэм шэнжэлгын Белорусска институдай лабораторинуудые даагшанарта, хүдэлмэрие хүтэлбэрилэгшэдтэ, Гончаров Николай Демьяновичта, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат, таһагые даагша, Адамов Иосиф Ивановичта, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат, лабораториие даагша, Пантюхина Лариса Арсеньевнада, Пузанков Олег Петровичто, Семенова Ирина Андреевнада, Ремнева Зоя Ивановнада, Купчина Серафима Николаевнада, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидадууд, эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд, Шипилькевич Михаил Александровичта, эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшын уялга дүүргэгшэ, Демидко Янина Давыдовнада, эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ, тэрэл институдай хүдэлмэрилэгшэдтэ, Амбросов Антон Лаврентьевичтэ, Белоруссиин ССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, ургамал хамгаалгын Белорусска эрдэм-шэнжэлгын институдай лабораториие даагша,— үндэр ургасатай хартаабхын сортнуудые бии болгожо, ургуулжа, ажахынуудта үгэһэнэйнь түлөө.

3. Авилова Ольга Матвеевнада, медицинын эрдэмэй доктор, Врачнарай мэргэжэл дээшэлүүлдэг Киевскэ гүрэнэй институдай профессор, Амиров Фазыл Файзрахмановичта, медицинын эрдэмэй доктор, Ташкентын гүрэнэй медицинскэ институдай кафедрые даагша, Богуш Лев Константиновичта, СССР-эй Медицинын эрдэмэй академиин үнэнтэ гэшүүн, туберкулёзой эрдэм-шэнжэлгын түбэй институдай отделениие даагша, Кузьмичёв Александр Павловичта, медицинын эрдэмэй доктор, Н. В. Склифосовскиин нэрэмжэтэ түргэн туһаламжын Москвагай городской эрдэм-шэнжэлгын институдай директорэй орлогшо, Перельман Михаил Израйлевичта, медицинын эрдэмэй доктор, клиническэ ба туршалгын хирургиин бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институдай отделениие хүтэлбэрилэгшэ, Королева Наталья Сергеевнада, медицинын эрдэмэй кандидат, тэрэл институдай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ, Травин Анатолий Афанасьевичта, медицинын эрдэмэй доктор, И. М. Сеченовэй нэрэмжэтэ нэгэдэхи Московско медицинын институдай профессор, Семененков Юрий Леонидовичта, медицинын-эрдэмэй кандидат, врачнарай мэргэжэл дээшэлүүлдэг түбэй институдай ассистент, мэнгээрһэн хоолойдо (трахея) ба тэндэһээ тараһан һудалнуудта (бронхи) хирургическа операци хэхэ арга зохёогоод, хэрэглэжэ эхилһэнэйнь түлөө.

4. Сиваш Константин Митрофановичта, медицинын эрдэмэй доктор, Н. Н. Приоровой нэрэмжэтэ бэе мэсын гэмтэлгые эмшэлэлгын эрдэм-шэнжэлэлгын түбэй институдай таһагые хүтэлбэрилэгшэ, Панова Мария Ивановнада, медицинын эрдэмэй доктор, клиникые хүтэлбэрилэгшэ, Гурьев Валентин Николаевичта, медицинын эрдэмэй доктор, таһагые хүтэлбэрилэгшэ, Ковалёв Анатолий Андреевичтэ, туршалга-шэнжэлэлгын үйлэдбэриин инженер-механик, Гусев Евгений Михайловичта, энэл үйлэдбэриин цехэй начальник, мүн энэл институдай хүдэлмэрилэгшэдтэ,— һүужын яһа искусственна аргаар (К. М. Севашай системэ) хэдэг болоһонойнь түлөө.

5. Андронов Александр Фёдоровичто, Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ автомобильна заводой ахамад конструктор байһан, Чарноцкий Игорь Константиновичта, ахамад конструктор, Кирсанов Борис Дмитриевичтэ, ахамад конструкторай орлогшо, Коломников Валентин Петровичто, экономическа эрдэмэй кандидат, директор, Чепурный Константин Артемьевичтэ, ахамад технолог, Хин Михаил Львовичто, ахамад металлург, Позднеев Виктор Тимофеевичтэ, ахамад инженер, Черноморик Георгий Ефимовичтэ, ахамад инженерэй орлогшо, Окунев Игорь Ивановичта, таһагай бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ, энэл заводой хүдэлмэрилэгшэдтэ, Ферин Михаил Алексеевичтэ, техническэ эрдэмэй кандидат, директор, Бойчев Игорь Николаевичта, директорэй орлогшо, Уфа хотын мотоор бүтээдэг заводой хүдэлмэрилэгшэдтэ,— Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ автомобильна заводто «Москвич» түхэлэй автомобильнуудые автомат аргаар гаргаха хэрэгые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэйнь түлөө.

6. Варзанов Михаил Андреевичтэ, лабораториие даагша, Рыбаков Владимир Алексеевичтэ, техническэ эрдэмэй кандидат, директорэй орлогшо, Филоненко-Бородич Нина Евгеньевнада, техническэ эрдэмэй доктор, секторые даагша, Дукаревич Яков Зиновьевичто, туршалгын заводой ахалагша мастер, Абразивуудай ба мүлилгын институдай хүдэлмэрилэгшэдтэ, Ковальчук Юрий Матвеевичтэ, Ленинградай «Ильич» заводой цехэй начальник байһан, Шпотаковский Дмитрий Федоровичто, ахамад конструктор, Лощинин Валерий Борисовичта, цехэй начальнигай орлогшо, Лысанов Владислав Сергеевичтэ, техническэ эрдэмэй кандидат, ахамад инженер байһан, Сафонов Виктор Кузьмичта, слесарьнүүдэй бригадир, энэл заводой хүдэлмэрилэгшэдтэ, Рудаков Николай Петровичто, подшипник хэдэг гүрэнэй дүрбэдэхи заводой директор, Слесарев Владислав Николаевичта, физико-математикын эрдэмэй кандидат, СССР-эй Наукануудай академиин Хүндэ дарасата физикын институдай лабораториие даагша,— хурса даасатай, жэбэрдэггүй, халуунда муудадаггүй булад болон бусад хатуу материалнуудаар инструментнүүдые хэхэ түхеэрэлгэ зохёон бүтээһэнэйнь түлөө.

7. Великосельский Николай Дмитриевичтэ, техническэ эрдэмэй кандидат, ахамад конструктор, хүдэлмэриие хүтэлбэрилэгшэ, Берхин Иосиф Моисеевичтэ, Сабуров Карл Васильевичта, таһагуудые даагшанар, Подбельцев Виктор Ивановичта, директор, Антонов Владимир Ивановичта, ахалагша барилгашан, Виноградов Сергей Сергеевичтэ, экономическа эрдэмэй кандидат, ахамад инженер байһан, С. Орджоникидзиин нэрэмжэтэ Севастополиин далайн заводой хүдэлмэрилэгшэдтэ, Пейрос Виталий Феликсовичтэ, КБ-эйн таһагай начальнигай орлогшо, Азовцев Александр Алексеевичтэ, техническэ эрдэмэй кандидат, эрдэм шэнжэлэлгын институдай директор, Чувиковский Георгий Сергеевичтэ, техническэ эрдэмэй кандидат, академик А. М. Крыловой нэрэмжэтэ эрдэм-шэнжэлэлгын түбэй институдай отделениие эрхилэгшэ, Хорошилкин Лениан Леонидовичто, С. М. Кировэй нэрэмжэтэ «Динамо» заводой ахамад инженер, Наджарян Константин Арсеновичто, харгы зам барилгын министерствын гол управлениин ахамад инженер, Мардань Евгений Антоновичто, Хара далайн пароходствын ахамад механик, — далай дээрэ хүдэлгэгдэдэг «Черноморец», «Богатырь» түрэлэй тон хүсэтэй крануудые бүтээжэ эхилһэнэйнь түлөө.

8. Шендлер Юлий Ивановичта, техническэ эрдэмэй кандидат, үйлэдбэриин бүхы шатануудые хинан шалгадаг, жэгдэ һайнаар хүдэлгэдэг приборнуудые бүтээдэг ажахын тоосоондо оролоһон бүхэсоюзна гүрэнэй промышленна нэгэдэлэй начальник, ажалай хүтэлбэрилэгшэ, Аузан Роальда Адольфовнада, Гүрэнэй бүхэсоюзна комплексно автоматизациин центральна научно-шэнжэлэлгын институдай лабораториие даагша, Живов Николай Павловичта, техническэ эрдэмэй кандидат, Николаев Сергей Алексеевичтэ, тэрэл институдай таһагуудые даагшад, Балушкин Константин Степановичта, ахамад конструктор, Козобродов Валерий Александровичта, ахамад инженер, Иванов Николай Анатольевичто, бюрогой начальник, Фосс Альберт Робертовичто, ахалагша мастер, Усть-Каменогорскын приборнуудай заводой хүдэлмэрилэгшэдтэ, Барыкин Николай Александровичта, Виробьян Акоп Оганесовичта, прибор бүтээлгын научна-шэнжэлэлгын гүрэнэй институдай лабораториие даагшанар, Шабанов Рудольф Борисовичта, техническэ эрдэмэй кандидат, тэрэл институдай таһагые даагша, Матвеев Юрий Семёновичто, «Двигатель революции» гэжэ дизельнэ заводой ахамад инженерэй орлогшо,— үйлэдбэриие автомат аргаар хүтэлбэрилхэ «Центр» гэжэ комплекс зохёожо, ашаглалгада тушааһанайнь түлөө.

9. Бердичевский Георгий Александровичта, директор, Елкин Сергей Николаевичта, техническэ эрдэмэй кандидат, ахамад инженер, Романов Юрий Васильевичта, ахамад технолог, Новочеркасска электровоз бүтээлгын заводой хүдэлмэрилэгшэдтэ, Бондаренко Евгений Михайловичта, техническэ эрдэмэй кандидат, электровоз бүтээлгын бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын, зохёон-байгуулгын ба технологическа институдай таһагые даагша, Попов Вячеслав Ивановичта, проектын ахамад конструктор, Свердлов Виктор Яковлевичта, таһагые даагшын орлогшо, тэрэл институдай хүдэлмэрилэгшэдтэ, Ефремов Иван Семёновичто, техническэ эрдэмэй доктор, кафедрые даагша, Минов Дмитрий Константиновичта, техническэ эрдэмэй доктор, профессор, Тулупов Виктор Дмитриевичтэ, техническэ эрдэмэй кандидат, доцент, Москвагай энергетикын институдай хүдэлмэрилэгшэдтэ, Лисицын Александр Леонидовичта, техническэ эрдэмэй кандидат, Түмэр замай бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институдай ахалагша эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ, Головатый Александр Терентьевичтэ, министрэй орлогшо, Никифоров Борис Даниловичта, техническэ эрдэмэй кандидат, Главкын ахамад инженер, Түмэр замай министерствын хүдэлмэрилэгшэдтэ,— автомат аргаар зогсоогдодог ВЛ80Т түхэлэй электровоз зохёон бүтээжэ, шалган туршаад, ашаглалгада үгэһэнэйнь түлөө.

10. Лунин Глеб Леонидовичто, Черноротов Евгений Самуиловичта, техническэ эрдэмэй кандидадууд, И. В. Курчатовай нэрэмжэтэ атомна элшэ хүсэнэй институдай секторнүүдэй начальнигуудта, Осташенко Владимир Фёдоровичто, техническэ эрдэмэй кандидат, тэрэл институдай лабораториие даагша, Стекольников Василий Васильевичта, техническэ эрдэмэй кандидат, начальник-ахамад конструктор, Денисов Владимир Павловичта, ахамад конструкторай орлогшо, «Гидропрессэй» ОКБ-эйн хүдэлмэрилэгшэдтэ, Горелов Николай Ивановичта, Орджоникидзиин нэрэмжэтэ Подольско машина бүтээлгын заводой цехэй начальник, Кангиев Николай Михайловичта, үйлэдбэриин нэгэдэлэй КБ-эйн ахамад инженер, Воронин Леонид Михайловичта, СССР-эй Энергетикын ба электрофикациин министерствын Главна управлениин ахамад инженер, Сухов Андрей Борисовичта, «Теплоэлектропроект» гэжэ бүхэсоюзна гүрэнэй проектнэ институдай ахамад инженерэй орлогшо, Верховых Пётр Михайловичта, Атомай элшэ хүсэ хэрэглэхэ талаар гүрэнэй комитедэй ахалагша инженер, Калашников Владилен Константиновичта, Электромеханикын бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институдэй директорэй орлогшо, Глушков Александр Тимофеевичтэ, А. А. Ждановай нэрэмжэтэ Ижорско заводой ахамад конструктор, — атомна электростанцинуудта хэрэглэгдэхэ ВВЭР-440 түхэлэй реакторна түхеэрэлгэнүүдые зохёон бүтээһэнэйнь түлөө.

11. Лацкий Вениамин Исаковичта, директор, Первухин Павел Ивановичта, директорэй орлогшо, Наумов Владимир Васильевичта, Жегалин Ярослав Александровичта, проектын ахамад конструкторнууд, Мальцев Александр Михайловичта, техническэ эрдэмэй кандидат, таһагые даагша, Хадын, ба шанаржуулгын машинануудые бүтээлгын эрдэм-шэнжэлэлгын, зохёон-байгуулгын институдай хүдэлмэрилэгшэдтэ, Коротких Николай Александровичта, тэрэл институдай туршалгын заводой слесарь-хабсаргагша, Шиповалов Геннадий Михайловичта, Благовещенскын «Амурский металлист» заводой директор, Плеханов Георгий Валентиновичта, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Нижнетагильска металлургическа комбинадай рудоуправлениин ахамад инженерэй орлогшо, Саввин Виктор Дмитриевичтэ, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Алас-Дурна зүгэй горно-металлургическа комбинадай ахамад инженер, Коврига Илья Ивановичта, проходчик, Обухов Василий Арсентьевичтэ, руднигай ахамад механик, тэрэл комбинадай хүдэлмэришэдтэ, — горнорудна промышленностиин ажалай бүтэсые эрид дээшэлүүлһэн оньһон түхеэрэлгэнүүдэй шэнэ комплекс бүтээһэнэйнь түлөө.

12. Антонов Сергей Павловичта, техническэ эрдэмэй доктор, СССР-эй Хара металлургиин министерствын Главна управлениин ахамад инженер байһан, Галкин Дмитрий Прохоровичто, директор, Васильев Фёдор Борисовичта, цехэй начальник, Пашков Михаил Борисовичта, цехэй мастер, Магнитогорскын В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа комбинадай хүдэлмэрилэгшэдтэ, Лапшин Вячеслав Гавриловичта, «Хроматрон» заводой цехэй начальник, Демьяненко Виталий Николаевичта, тэрэл заводой таһагай начальнигай орлогшо, Зайцев Анатолий Петровичто, Маренников Александр Акимовичта, отделениинүүдэй проектын ахамад конструкторнууд, Алисов Сергей Егоровичто, слесарь-хабсаргагшадай бригадир, металлургическа машинануудые бүтээлгын бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын ба зохёон-байгуулгын институдай хүдэлмэрилэгшэдтэ, Залавин Юрий Алексеевичтэ, И. П. Бардинай нэрэмжэтэ хара металлургиин эрдэм-шэнжэлэлгын центральна институдэй ахалагша эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ, Пименов Александр Фёдоровичто, техническэ эрдэмэй кандидат, тэрэл институдай таһагай начальник байһан, Русанов Виктор Ивановичта, металлургическа заводуудай проект зохёодог Магнитогорскын гүрэнэй заводой таһагай ахамад конструктор, — кинескопой онсо шухаг шанартай булад гаргаха шэнэ технологи зохёожо, оньһон түхеэрэлгэ бүтээһэнэйнь түлөө.

13. Мурашов Виктор Дмитриевичтэ, «Южуралникель» комбинадай директор, ажалые хүтэлбэрилэгшэ, Толстогузов Анатолий Дмитриевичтэ, ахамад инженер, Чермак Лев Леонтьевичто, техническэ эрдэмэй кандидат, Сметанин Валерий Николаевичта, Черныщов Дмитрий Петровичто, цехүүдэй начальнигууд, Лозовский Борис Николаевичта, цехэй начальнигай орлогшо, Петров Евгений Петровичто, цехэй начальник байһан, Тюрин Юрий Максимовичта, цехэй ахалагша горновой, тэрэл комбинадай хүдэлмэрилэгшэдтэ, Шереметьев Сергей Дмитриевичтэ «Гипроникель» институдай директор, Пришлецов Дмитрий Васильевичта, тэрэл институдай проектын ахамад инженер, Резник Иосиф Давидовичта, техническэ эрдэмэй доктор, үнгэтэ металлнуудай эрдэм-шэнжэлэлгын гүрэнэй институдай ахалагша эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ, Доброхотов Григорий Николаевичта, техническэ эрдэмэй доктор, Ленинградай Г. В. Плехановай нэрэмжэтэ горно институдай профессор, «Южуралникель» комбинадта никель ба кобальтые бага гаргашатайгаар, ехээр үйлэдбэрилхэ шэнэ технологи ба түхеэрэлгэ зохёон нэбтэрүүлһэнэйнь түлөө.

14. Тарасов Василий Семеновичто, СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ Ижевскэ металлургическа заводой директор, ажалые хүтэлбэрилэгшэ, Махнев Иван Федотовичто, техническэ эрдэмэй кандидат, лабораториин начальник, Петров Альберт Ивановичта, ахамад инженерэй орлогшо, Кислов Михаил Андреевичтэ, таһагые даагша, тэрэл заводой хүдэлмэрилэгшэдтэ, Зайцев Михаил Леонидовичта, техническэ эрдэмэй кандидат, И. П. Бардинай нэрэмжэтэ хара металлургиин эрдэм-шэнжэлэлгын центральна институдай ахалагша эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ, Мухин Игорь Константиновичта, Метизнэ заводуудай проект зохёодог гүрэнэй институдай ахамад инженерэй орлогшо, Емельянов Юрий Михайловичта, тэрэл институдай таһагые даагша, Магазинер Владимир Викторовичтэ, Подгаецкий Александр Ивановичта, техническэ эрдэмэй кандидадууд, Металлургическа машинануудые бүтээлгын бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын, зохеон - байгуулгын институдай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд, Панасенко Станислав Павловичта, техническэ эрдэмэй кандидат, Метизнэ промышленностиин Магнитогорско эрдэм-шэнжэлэлгын институдай лабораториие даагша, Земцов Сергей Тимофеевичтэ, Омутнинска металлургическа заводой цехэй начальник, Киреев Иван Никитичтэ, Череповецкэ булад шудхалгын заводой ахамад инженер, — тусхай хэбүүдээр шудхамал булад хэрэгсэлнүүдые гаргаха шэнэ технологитой, ашаг үрэ ехэтэй оньһон түхеэрэлгэнүүдые зохёожо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэйнь түлөө.

15. Бунин Григорий Борисовичта, «ЦНИИ проектстальконструкциягай» Ленинградтахи отделениин ахамад инженер, Кочетов Борис Васильевичта, Главволговятскстройн начальнигай орлогшо, Юферов Геннадий Семеновичто, «Волгостальконструкция» трестын нэгэдэхи Горьковско СМУ-гай монтажнигуудай бригадир, Клевцов Константин Владимировичта, Главволговятскстройн «Оргтехстрой» трестын таһагай начальник, Онуфриев Александр Ивановичта, «Промстальконструкция» гэжэ проектнэ институдай ахамад инженер байһан, Сычев Александр Сергеевичтэ, «Стальконструкция» трестын Чельнинскэ СМУ-гай начальник, Костин Юрий Петровичто, Главволговятскстройн № 7 «Автозаводстрой» трестын эрхилэгшэ, Орлов Алексей Сергеевичтэ, Главна управлениин начальник, Солоденников Леонид Дмитриевичтэ, министрэй орлогшо, СССР-эй монтажна ба тусхай шэглэлтэй барилгануудые эрхилдэг министерствын хүдэлмэрилэгшэдтэ Гадоев Шавкида, Узбегэй ССР-эй Барилгын министерствын № 163 трестын № 2 СМУ-гай комплексно бригадын бригадир, Раджабов Назир Раджабовичта, тэрэл трестын эрхилэгшэ, Фадеев Михаил Григорьевичто. Узбегэй ССР-эй монтажна ба тусхай шэглэлтэй барилгануудые эрхилдэг министерствын № 93 трестын ахамад инженер, — промышленна барилгануудай хушалтые томо блогууд болгон, конвейернэ аргаар хабсаргаха хэрэг бэелүүлһэнэйнь түлөө.

16. Вершинин Станислав Семеновичто, загаһа олзоборилдог суднануудай ахамад конструктор байһан, Зимаков Сергей Матвеевичтэ, плавзаводуудай проектын ахамад инженер байһан, Карелина Лидия Викторовнада ахамад технолог, Гринко Евгений Прокопьевичто, директор, загаһанай промышленностиин предприятинуудай проект зохёодог гүрэнэй институдай хүдэлмэрилэгшэдтэ, Шушеров Александр Алексеевичтэ, загаһа олзоборилдог судна бүтээлгын ЦКБ-эйн ахамад конструктор, Панферов Борис Алексеевичтэ, тэрэл ЦКБ-эйн харюусалгата инженер, Виницкий Исай Григорьевичто, ахамад барилгашан байһан, Горбунов Владимир Ивановичта, слесарь-хабсаргагшадай бригадир, Проворов Александр Александровичта, цехэй участогай начальник байһан, Ленинградай Адмиралтейскэ нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэ, Старжинский Владимир Флориановичта, «Дальрыбын» главна управлениин ахамад инженер, Дроздов Михаил Ивановичта, СССР-эй Загаһанай ажахын министерствын управлениин начальник, Цветиков Николай Петровичто, «Иероним Уборевич» гэжэ плавзаводой капитан-директор, — 398 проектын «Кораблестроитель Клопотов» түхэлэй загаһанай консервын плавзаводуудые ухаалан зохёожо, барилгыень эмхидхээд, ашаглалгада үгэһэнэйнь түлөө.

III.

УЧЕБНИГҮҮДЭЙ ТҮЛӨӨ

А) ДЭЭДЭ ҺУРГУУЛИНУУДАЙ

1. Курош Александр Геннадиевичта, физико-математикын эрдэмэй доктор — «Курс высшей алгебры» гэжэ учебнигэй түлөө, 1971 ондо хэблэгдэһэн (10-дахи хэблэлынь).

2. Орлин Андрей Сергеевичтэ, Крутов Виталий Ивановичта, техническэ эрдэмэй докторнууд, Н. Э. Бауманай нэрэмжэтэ Москвагай дээдэ техническэ училищиин кафедрануудые даагшанар, Вырубов Дмитрий Николаевичта, Роганов Сергей Георгиевичто, Круглов Михаил Георгиевичто, техническэ эрдэмэй докторнууд, тэрэл училищиин профессорнүүд, — «Двигатели внутреннего сгорания» гэжэ 4 боти учебнигэй түлөө, 1970—73 онуудта хэблэгдэһэн (3-дахи хэблэлынь).

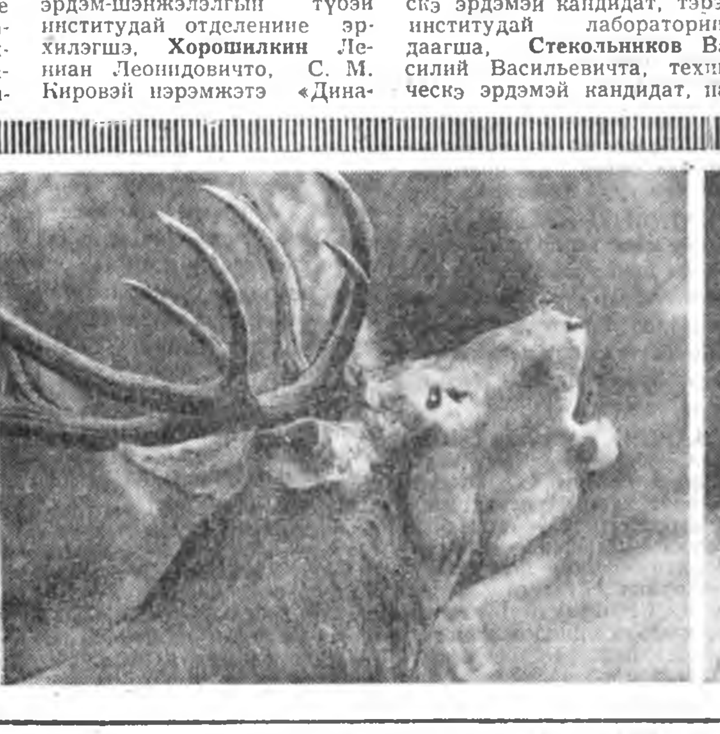
Б) ДУНДА ҺУРГУУЛИИН

Цветков Леонид Александровичта, СССР-эй Педагогическа эрдэмэй академиин гэшүүн - корреспондент, СССР-эй Педагогическа эрдэмэй академиин һуралсалай удха ба онол аргануудай эрдэм-шэнжэлэлгын институдай лабораториие даагша, — «Органическая химия» гэжэ учебнигэй түлөө, 1972 ондо хэблэгдэһэн (10-дахи хэблэлынь).

КПСС-эй Центральна Комитедэй секретарь
Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ
А. КОСЫГИН.

Намарай намжаа һайхан үдэр Беловежскэ бүтүү шэрэнгитэ ой ехэл һайхан байдаг даа. Эртэ үглөөгүүр, наранай гараха үеэр, газар дээгүүр мүнгэлиг хюруугай үшөөл ялалзажа байхада, бугын дууе соносожо гү, али һүрэг бодон гахайнуудай гүйлдэн үнгэрхэдэ, модоной гэшүүһэ мүшэрэй хүл доогуурнь тас-няс хухархые дуулажа болоно.

Беловежскэ бүтүү шэрэнгитэ ой хадаа Белоруссиин субад эрдэни болоно. Жэл бүри 200 мянга гаран туристнууд эндэ ерэдэг.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Беловежскэ бүтүү шэрэнгитэ ойдо эмхидхэгдэһэн байгаалиин музей. Бугын дуун. Беловежскэ бүтүү шэрэнгитэ ойн эзэн — зубр буха.

ТАСС-ай фотохронико.

БЭЛИГТЭ КОМПОЗИТОР

АЯЛГА

Үглөө бүхэндэ Буряадай радиогой мүнгэн аялга ирагуугаар зэдэлдэг:

Саяан үндэр ууламнай
Сагаан мүнгэн малгайтай,
Сасуу олон үетэмнай
Сэсэн һонин зугаатай.

Энэ ирагуу һайхан дуунай хүгжэмые композитор Гавриил Дадуев бэшээ һэн. Энэ аялга шагнажа байхада, Буряад ороной үргэн уужам дайда, хабарай сэнхир уняарта хүльбэрһэн тала, «сагаан мүнгэн малгайтай Саяан уула», сэгээн долгито Байгал далай нюдэндэ харагдажа, урдын дуунай ута гуниг, мүнөө үеын сэлмэг мэдэрэл ойлгогдоодхидог.

Гавриил Габанович Дадуев Эрхүүгэй областиин Алайрай районой Нэгдэ гэжэ һууринда 1914 ондо түрэһэн юм. Багаһаа хойшо хүгжэмдэ, арадай дуунуудта дуратай байһан.

1933—1939 онуудта Гавриил Габанович Улаан-Үдын хүгжэмэй-театральна училищида, кларнедэй класста һураа. Кларнет, флейтэ, гобой гэһэн инструментнүүд дээрэ наададаг байгаа.

Залуухан Гавриил Габановичхүгжэм ехэ һайнаар ойлгодог, һонор бэрхэ байһанайнгаа тула кларнедэй тон орёо репертуарые шудалжа шадаа һэн. Жэшээлхэдэ, кларнедтэ гэжэ Н. А. Римский-Корсаковой бэшэһэн концертые тэрэ гүйсэдхэдэг байгаа. Эдир залуухан Гавриил хүбүүн буряад инструментнүүдээ мартадаггүй һэн. Жэшээлхэдэ, лимбэ дээрэ наадахадаа, ехэ бэрхэ байгаа.

Г. Г. Дадуев үшөө училищида һуража байхадаа, хүгжэм зохёожо эхилээ һэн. Орёо бэшэхэн аялгатай дуунуудые түрүүшээр бэшэдэг бэлэй.

Һүүлэй һүүлдэ залуу композитор ехэ амжалта туйлаба: поэт Цыретор Зарбуевай үгэ дээрэ «Бурят-Монгол оромнай» гэһэн дуу бэшээ һэн. Тэрэ дуунайнь түрүүшын мүрнүүд мүнөө Буряадай радиогоор үглөө бүхэндэ ханхинана.

Буряад композиторнуудай түрүүшын багша Виктор Иванович Морошкин композиторай шадабарида тэрэниие һургадаг һэн. Дүй дүршэлөөр баян нүхэдынь — Б. Ямпилов, Д. Аюшеев гэгшэд мүн лэ тэрээндэ туһалдаг байгаа.

Композиторай тусхай эрдэм һургуулитай болоошьегүй һаа, Г. Дадуев өөрөө ехэ оролдон, ехэ амжалта туйлаһан юм.

Буряадай АССР-эй дуу, хатарай ансамблиин эмхидхэгдэһэнһээ хойшо (1942 он) Г. Дадуев тэрэнэй ажал хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа эхилээ һэн. Ансамблиин солист Г. Дадуев концертнүүдэй үедэ лимбэ, хуур, бэшхүүр дээрэ наададаг бэлэй. Мүн хажуугаарнь ансамбльда зорюулжа, хатарай заахан пьесэнүүдые бэшэдэг һэн.

Ансамбльда зорюулжа нилээд олон зохёол Гавриил Габанович бэшээ. Жэшээлхэдэ, «Ойн онтохон» гэжэ сюитэ, «Хурануудай хатар» гэһэн сценкэ, «Бурят-Монголой марш», «Дэрбээшэн» гэһэн хатарнууд болон бусад зохёолнуудынь олондо мэдээжэ.

Г. Дадуев Т. Е. Гергесоватай суг «Алшуур» гэһэн хореографическа сценэ бүтээгээ һэн. Энэ зохёолынь манай Улаан-Үдэдэ, Москва хотодо амжалтатайгаар табигдажа, олоной магтаалда хүртэһэн байха.

1950 ондо Г. Г. Дадуев СССР-эй Композиторнуудай холбооной гэшүүндэ абтаа һэн. СССР-эй, РСФСР-эй семинарнуудта хабаадаашань Г. Дадуевта айхабтар ехэ туһа, зоригжол боложо үгөө бэлэй. Тэрээн тухай композитор И. М. Белорусец иигэжэ хэлээ гэдэг: «Хүдэлхэ дуратай. Ехэ амжалта туйлаха даа».

Гавриил Габанович урма зоригтойгоор хүдэлжэ эхилээ һэн. Табяад онуудай тэн багаар симфоническа оркестртэ зорюулжа табан хэһэгтэй сюитэ, скрипкэ болон фортепьяно дээрэ гүйсэдхэхэ «Уянгата баллада» бэшэһэн юм.

Г. Дадуев тиихэ зуураа ансамблиингаа хүдэлмэри орхёогүй. Ансамблиин партийна организациин секретаряар олон жэлдэ хүдэлөө. Прибалтика, Белорусси, Ленинград болон Москвада, Монголой Арадай Республикада амжалтатайгаар концертнүүдые табиһанайнгаа түлөө Г. Г. Дадуев БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа һэн.

Гавриил Габанович зохёолы ажалай ехэ түсэбтэй байһан. Тиигээд тэрэнэй түсэбүүд, хүсэл, зорилгонуудай бэелүүлэгдэжэ шадагдаагүйень халагламаар. Тэрэ хүндөөр үбшэлжэ, 1958 оной декабриин 27-до наһа бараа.

* * *

Гавриил Габанович Дадуев ёһото буряад композитор байһан. Тэрэнэй зохёолнууд соо түрэл буряад арадай аялгые заатагүй соносохот.

«Баледэй сюитэ». Табан хубиһаа бүридэһэн энэ зохёол Г. Г. Дадуевай ехэ шадабаритай композитор байһыень эли тодоор гэршэлнэ. Буряад арадай заншалта һайндэр—һур харбаан дээрэхи бүхэ барилдаае нюдэндэ харагдама һүртэй гоёор зураглаһан энэ зохёол мүноошье болотороо олоной анхарая татана.

«Дэрбээшэн». Энэ хатар мүнөөшье болотороо гүйсэдхэгдэһөөр. Энэ хатарые «Байгал» ансамблиин коллектив нилээд олон жэлдэ гүйсэдхэнэ.

Г. Дадуев нилээд олон дуу бэшээ. «Колхозой дуун», «Улаан туг», «Этигыш намдаа, инагни», «Табан жэлые—дүрбэн жэлдэ», «Шамтай уулзахаб» болон бусад дуунуудынь хүнэй зүрхэ сэдьхэл бүлээн уяруулдаг.

Иигэжэ Гавриил Габанович Дадуев ута бэшэхэн наһанайнгаа туршада бэлигтэ зохёолнуудые бүтээжэ шадаа. Тэрэнэй зохёолнууд буряад хүгжэмэй алтан жасада оронхой.

О. КУНИЦЫН,
хүгжэм шэнжэлэгшэ.

БАЙГААЛИ САХИН ХАМГААЛАГШАД МҮРЫСЭН

«Байгаалиие саашадаа бүри һайнаар сахин хамгаалха, байгаалиин баялигуудые ашагтайгаар хэрэглэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада Улаан-Үдэ хотын Октябрьска райондо нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Байгаалиие сахин хамгаалха бүлгэмэй районно эмхи (түрүүлэгшэнь М. Т. Милонова) гэшүүдэй тоо олошоруулжа шадаһан, байгаалида ленинскэ ёһоор хандахын, үйлсэ гудамжануудые болбосон түхэлтэй болгохын, ногоо-руулхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэн байха юм. Жэшээлхэдэ, һүүлэй үедэ бүлгэмэй гэшүүдэй тоо 5.080 хүнөөр олошорһон, гэшүүнэй түлбэри суглуулха түсэб 165 процент дүүргэгдэһэн байна.

Гэр байрын газаагуурхиие ногоорууулхын, таригдаһан һөөг мододые һайнаар харууһалхын түлөө конкурс эндэ ходо үнгэрэгдэнэ. Энээнэй ашаар энэ шухала хэрэгтэ олон зониие хабаа-руулха, үйлсэ гудамжануудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар абтаһан социалис уялга үнгэрэгшэ жэлдэ үлүүлэн дүүргэгдээ һэн. 1973 ондо 17.680 модон һуулгагдаха байбал энэ тоо 26.635-да хүрэһэн, 73.420 һөөг бургааһанай орондо 73.820 һөөг бургааһан һуулгагдаһан байна. Тиихэдэ нэгэ миллион 200 мянга гаран элдэб үнгын сэсэгүүд таригдаа.

Нооһо угаалгын болон нарин сэмбын фабрикануудта, мяха-консервын болон Буряадай модо болбосоруулгын комбинадуудта, республиканска больницада, медицинскэ училищида, 29-дэхи, 25-дахи, 19-дэхи, 20-дохи һургуулинуудта байгаалиие сахин хамгаалха, тэрэнэй баялигуудые ашагтайгаар хэрэглэхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдээ.

Дээрэ дурсагдаһан фабрикануудай байгаали сахин хамгаалагшад илангаяа эдэбхитэйгээр хүдэлнэ гэжэ эндэ тэмдэглэмээр. Тэдэнэр предприятинуудайнгаа, гэр байрынгаа газаагуурхиие ногоорууулха хүдэлмэри жэл бүри хэнэ, байгаалиие хамгаалгада зорюулагдаһан темээр хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ, лекцинүүдые уншана, ханын газетэ, бюллетеньнүүдые саг үргэлжэ гаргана. Зунай сагта эдэ предприятинуудай газаагуур үнгэ сүрнин сэсэгүүд таригданхай, клумба, сэсэрлигүүд гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй байдаг. Мүн байгаалиин булан цех бүхэндэ байгуулагданхай юм. Эндэхи байгаалиие сахин хамгаалагшад сэсэгүүдэй городской выставкэдэ жэл бүри хабаадалсажа, шангай һууринуудые эзэлдэг.

Эдэ предприятинуудай байгаалиие сахин хамгаалха бүлгэмэй фабричнэ соведүүд ажалшадай амарха газарые ногоорууулха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэнэ. Ой модон соо амарха 150 гектар талмайтай газар бог шоройһоо сэбэрлэгдээ һэн. Тиихэдэ нарин сэмбын комбинадай, мяха-консервын комбинадай хүдэлмэрилэгшэдэй амардаг газарта спортын талмай түхеэрэгдэһэн, элдэб наада эмхидхэхэ шэрээнүүд (стол) хэгдэһэн байна.

Республиканска больницын байгаалиие сахин хамгаалха бүлгэмэй эхин эмхи (бюрогой түрүүлэгшэ Э. Я. Микулич) ариг сэбэрые сахиха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэнэ. Тус бүлгэмэй гэрнүүдэй хүсөөр жэлһээ жэлдэ элдэб түхэлэй модод, үнгэ бүриин сэсэгүүд таригдана. Больницын ойро тойронхи үнэхөөрөөшье, ногоон ургамалаар бүрхөөгдэжэ, үбшэнтэнэй таатай зохидоор амарха сэсэрлиг-саад болгогдонхой юм. Эндэхи байгаалиие сахин хамгаалагшад сэсэгүүдэй городской выставкэдэ жэл бүри хабаадалсажа түрүү һуури эзэлдэг заншалтай болонхой.

Тус районой һургуулинуудай байгаалиие сахин хамгаалха бүлгэмэй эхин [...] хүмүүжүүлгын ехэхэн хү[...] мэри ябуулһанайнгаа а[...] бүхы һурагшадые, баг[...] рые бүлгэмэй гэшүүндэ [...] жа шадаа. 20-дохи, 12-[...] 25-дахи, 19-дэхи дунда [...] гуулинуудта эмхидхэгд[...] «Зелёные патрули» гэжэ [...] рядууд һайнаар хүд[...] Районой бүхы һургуули[...] «Шубуудай үдэр» һайндэр жэл бүри үн[...] нэ, һөөг модо, сэсэг та[...] хэрэгтэ эдэбхитэйгээр [...] баадалсана.

Байгаалиие сахин [...] гаалха талаар ойлгу[...] жын хүдэлмэри зоной [...] һайнаар ябуулагдана. [...] приятинуудта, эмхи з[...] нуудта, һургуулину[...] байгаалиие сахин хамга[...] да зорюулагдаһан темээ[...] гаран лекци уншагд[...] хөөрэлдөөн үнгэргэгд[...] байха юм. Тус бүл[...] районно эмхи байгаа[...] ленинскэ ёһоор ханд[...] түлөө мүрысөө үрг[...] дэлгэрүүлжэ, байгаали[...] хин хамгаалха талаар [...] дэг хүдэлмэридэ ам[...] туйлана. Иигэжэ рес[...] кын районуудай байга[...] дуратайшуулай дунда [...] гэрһэн социалис мүры[...] дэ Октябрьска районой [...] гаалиие сахин хамга[...] шад нэгэдэхи һуури эз[...] байгаа.

А. ГРИГОРЬ[...]

Гэлэгма **БАДМАЕВА**

НЭГЭТЭ БОЛОҺОН УШАР

(Р а с с к а з)

Үбэлэй юрын нэгэ үглөөгүүр. Ханда ажалдаа яаража, һахы-һалаг гүйнэ, үхибүүдээ эдеэлүүлнэ. Нүхэрынь командировкодо ошоһон аад, гансаардажа, хүшэ хүрэжэ яданашье. Нансуу саадта ябадаг, тэрэнэй дүүнэр Зоригто Оюна хоёр хүгшэн баабайндаа байһанаа һая ерээ, тэдэниие яслида үгэжэ үшөө үрдеэгүй.

Яслида үгэтэрынь дүүнэрээ харахыень Нансуугаашье саадһаань байлгажархёо.

Мүнөө Ханда кисель шанаад, газаа гаргажа хүргөөд, үхибүүдэйнгээ хүрэжэ ядахагүйн тула доро адяар дээрэ табижа үгөөд, ажалдаа ошохоо яаран гараба.

Нансуу үүдэеэ шэбхэдэжэ, басаган хүн хадаа гэр соохиёо өөдэнь татажа ороно. Хоёртойхон Оюнань — баһал «хамһалсана», харин һая хүлдэ орожо ябаһан Зоригтонь юумэеэ бүри урууһь татана. Үбэлэй наранай һулахан туяа сэсэг боложо хүрэһэн мүльһэтэй сонхоор гэрэлтэнэ.

Зоригто сонхын наана ошоод, наранай элшэдэ мүнгэн субад шэнгеэр ялаганажа байһан сонхын сэсэгые заажа:

— Аа-хан, аа-хан,—гэжэ үгэлнэ.

— Шэл бү бари. хүйтэн, үбдэхэш, — гэжэ Нансуу эхэеэ һажаан шангарна.

Иимэ гоё юумэнһээ холо болгоһондонь, Зоригто гомдоод, шанга гэгшээр бархиржа оробо.

Мүн лэ мүнгэн субад шэнги нёлбоһон һубариба.

Үнэн бархиршахадань, Нансуу хайрлаад:

— Болиишь даа, бү бархира, — гэжэ байжа нёлбоһыень аршасагаана.

Оюна унталгынгаа таһалга соо юушьеб хэшэнхэй, абяагүй.

Тиигэлдэһээр, наадаһаар байтараа, Зоригтынгоо кухни руу ошоод абяагүй болошоһыень Нансуу гэнтэ мэдээд, гүйжэ ошобо.

Харин Зоригто киселеэ адхажархёод, тэрээндэ зуураржа һууба.

Нансуу эжыдээ хараалгахаб гэжэ айһандаа гү, али үшөө юумэ ойлгохо болоодүй Зоригтодоо гомдоһондоо гү, бархиршаба.

Зоригто эгэшынгээ бархирхыень хараад, баһал бархиршаба.

Нансуу Зоригтынгоо гар нюурыень угаажа, хубсаһыень һэлгэбэ. Басаганай зөөлэхэн һэмбэгэр шарабтар үһэниинь нюур дээрэнь унаад һаланагүй. Үһэеэ хойшонь эльбэн-альбэн, кисель пол дээрэһээ аршан абана. Пол аршадаг бүдынь дууһашаба. Бажуухыншье, угаахыншье аргагүй нялдагарнууд хадань, Нансуу бултыень газаа ,үүдэнэй хажууда хаяжархиба. Ондоо бүд бэдэрхэдэнь, олдохо юм бэшэ. Тэндэ байһан нэгэ мэшээг абажа, аршажа оробо. Бишыхан пулхагархан гарнуудынь тэрэ хүдэр мэшээгые диилэжэ ядана. Тиигэбшье адхарһан киселеэ үсэд нэтэрүүгээр аршажа, арайхан-шье гэжэ дүүргэбэ. Тиигээд иимэ юумэнэй болоһые эжыдээ мэдүүлхэгүй байна гэһэн бодол толгойдонь ороно хэбэртэй, киселейнгээ кастрюль соо уһа хээд, даажа ядажа байн шардайса үргэн, пеэшэн дээрэ табиба. Һүүлдэнь галаа түлижэ оробо. Эжынгээ саарһа хээд түлидэгынь хараһан хадаа, саарһа хээд, дээрэнь жэжэ түлеэ хээд, зуруул бэдэржэ оробо. Эжынгээ зуруулаа буфет дээрэ хэдэгыень гэнтэ һанажархёод дээшээ харахадань, зуруулай нэгэ шэгшэг харагдажа байба. Эжынь нюужа, саана хэхэеэ ойлгоогүй бшуу. Эндэһээ абаха юм гэжэ хаанаһаа мэдэхэб. Нансуу ута модоор тэрэниие унагааба. Тиигэжэ зуруул олоһондоо баярлан, галаа носоогоод, эжынгээ толгойгоо уядаг пулаад бэдэрхэ гээд, унталгынгаа таһаг руу гүйжэ ошобо. Тиихэдэнь Оюна комод соохи бүхы юумэеэ гаргажа, пол дээгүүр дэлгээжэрхинхэй, «эмхилжэ» һууба.

Тиихэдэнь Нансуу эгэшэ хүн хадаа «шангарха» байһан аад, дэлгээтэй элдэб хубсаһануудые харахадаа, эгэшээешье мартажа, баһал «эмхилэлсэхэ» дураниинь хүрэшэбэ. Эжынгээ улаан кофто үмдөөд, гэрэлэй урда эрьелдэсэгээнэ. Оюна эгэшээеэ һажаагаад, нэгэ плати абаад үмдэбэ, тиигээд гэрэлдэ хараха гээд даб гэхэдээ, унжагар ута хормойдонь тороод унашаба. Нансуу тэрэнээ бодхоожо, сүлөө таһаржа байһаар, гэр соогоо утаан болошоһыеншье мэдэбэгүй. Гэнтэл Зоригтынгоо зал соо бархиршахадань, унталгынгаа таһагай үүдэ тайлан гэхэдээ, хахаад ханяашаба. Гэр соонь дүүрэн утаан, Утаа харахаа үхибүүдэй айдаһаниинь бүри хүрэжэ. унталгынгаа таһаг соо гурбуулан шэбээлээд һууна.

Хүн үүдэ тоншобо. Нансуу нээхэеэ айна. Теэд эжынгээ абяа дуулахадаа, хэды айгаашье һаа, үүдэеэ нээхэеэ гүйжэ ошобо.

Бүтүү бүглүү хара утаан Хандые угтаа һэн. Нансуу хаалгатай пеэшэнээ түлижэрхиһэн байгаа бшуу.

Ханда хаалтаяа мэгдэжэ абаад, пеэшэнэй амһарта унахаяа байһан саарһа, түлеэ саашань түлхижэ, нээлгэтэй занданъ орхижорхиһон пеэшэнэй үүдэ хаагаад, айшаһан бүмбэгэрхэн үхибүүдээ хубсалуулжа, хүршынгөө абаашаба.

Утаанай гарахынь тула гэрэйнгээ үүдэ нээлгэтэй зандагъ орхибо.

Үгы, юрэдөө, манайдашье оруулхаяа ядагаа гээшэбши даа. Юундэ өөһэдыень орхино гээшэбши, үшөө багануд гээшэ гүбэ, — гэжэ хүршынь эжы гэмэрнэ.

— Өөһэдөө байдаг юм һэн лэ даа. Харин мүнөө яаба гээшэб. Дан лэ һуужа ядаа һэм. Ажалдаа байтараа гэнтэ һуужа байжа ядаад лэ, гүйжэ гараа хүнби, — гэнэ Ханда.

— Эхын эльгэн тухайлаал гээшэ гүбэ. Юрэдөөл, ээллэбэ гээшэ. Энээнһээ хойшо өөһэдыень орхихоёо болииш, — гэжэ хүгшэн үгэеэ барана.

ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ—ШАН

Байгша оной гурбадахи кварталда республикын аймаг болон Улаан-Үдэ хотын районуудай гүрэнэй страховаииин инспекциин хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн республикын Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет гаргаба.

Гүрэнэй страховани хэхэ талаар ажалшадай дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулһан Хяагтын аймагай гүрэнэй страхованиин инспекциин хүдэлмэрилэгшэд байгша оной гурбадахи кварталда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, 300 түхэригэй шанда хүртэбэ.

Социалис мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлһэн Зэдын аймагай инспекциин хүдэлмэрилэгшэдтэ 200 түхэригэй мүнгэн шан барюулагдаба.

Мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн Хяагтын, Зэдын аймгүйсэдкомууд эдэ мүнгөөроо ажалшадай дунда гүрэнэй страхованиин хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан сэльсомсоведүүдэй, колхоз, совхозуудай эмхи зургаан, предприятинуудай эдэбхитэдые шагнаха байна.

Манай корр.

Республикын ниислэл Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно районой поликлиникэ ба больницануудта олон тоото фельдшернүүд ажаллажа байдаг юм. Энэ районой 8-дахи поликлиникын главна врач Дина Григорьевна Тармаевагай үүсхэлээр райондо хүдэлдэг фельдшернүүд ба здравпунктнуудые даагшанарай түрүүшын конкурс һаяхан үнгэргэгдэбэ.

Уданшьегүй мүрысөөн дүүрэжэ, жюри дүнгүүдыень согсолно. Улаан-Үдын горзеленхозой здравпунктые даагша. фельдшер Тамара Пантелеймоновна Верхотурова бултаһаа бэрхэ байжа, энэ конкурсдо түрүү һуури эзэлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: поликлиникын главна врач Д. Г. Тармаева (баруун гарта) конкурсдо илаһан Т. П. Верхотуровада чемпионой лентэ зүүлгэжэ байна.

А. ИВАНОВАГАЙ фото.

Хилын саанаһаа
• телефон • телеграф • радио

УЛААН-БААТОР

В. И. ЛЕНИНЭЙ МУЗЕЙН ҺУУРИ ТАБИГДАБА

ТАСС

В. И. Ленинэй музейн байшангай һуури ноябриин 5-да Монголой ниислэлдэ баяр ёһололой оршон байдалда табигдаба.

МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал митинг дээрэ үгэ хэлээ.

Ноябриин 5 — Монгол ба совет арадуудай аха дүү ёһоной харилсаанай мартагдашагүй түүхэтэ үдэр болоно. Энэ үдэр тэбхэр 53 жэлэй урда тээ революционно Монголой ба Агуухэ Октябриин Эхэ орон — Соведүүдэй ороной хоорондо хани барисаан тухай түрүүшын договорто гар табигдаа һэн гээд тэрэ хэлээ.

Бүхы дэлхэйн ажалшадай сэсэн мэргэн вождь ба багша В. И. Ленин энэ үдэр монгол делегацитай уулзажа, Монголой Арадай революциин хүтэлбэрилэгшэ, дүлэтэмэ революционер Д. Сүхэ-Баатартай бараалхаад, Монголой арадай гүрэнэй саашанхи хүгжэлтын тодорхой асуудалнуудаар сэсэн мэргэн зүбшэлнүүдые үгэһэн байгаа.

Монгол ба совет арадуудай ленинскэ хани барисаан, КПСС-эй ба МНРП-гэй аха дүүгэй дайшалхы холбоон соёл сурталай-политическэ нэгэдэл, Советскэ Союзай үзүүлһэн али бүхы, һайн һайхан сэдьхэлэй туһаламжа шэнэ общество байгуулгада манай туйлаһан амжалтануудые хангаа, манай социалис Эхэ ороной саашадаа һалбарха найдамтай нүхэсэл боложо үгэнэ гээд Ю. Цеденбал тэмдэглэһэн байна.

Агуухэ Октябриин нээһэн замаар, Агуухэ Ленинэй зааһан замаар монгол арад дабшана, саашадаашье шууд сэхээр дабшаха гээд Ю. Цеденбал үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлээ.

СССР-һээ МНР-тэ байдаг элшэн сайд А. И. Смирнов митинг дээрэ үгэ хэлээ.

ОКТЯБРИИН ЗАЛИРШАГҮЙ ТОЛОН

Агуухэ Октябриин социалис революциин 57-дохи жэлэй ойе совет арадтай хамта социализмын оронуудай аха дүү арадууд, бүхы дэлхэйн ажалшад, түрүү олониитэ баяр баясхалантайгаар тэмдэглэбэ

СОФИ. Тогтоһон сагһаа хойшонхи бүхы 57 жэлэй турша соо Соведүүдэй орон бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангахын түлөө тэмсээ гээд ВКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, секретарь Г. Филиппов Октябриин ойдо зорюулагдаһан, Болгариин ниислэлэй олониитын баярай суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

ПРАГА. Үнинэй тогтоһон заншалай ёһоор Чехословак-совет хани барисаанай һара энэ жэл бүхэндэ ноябриин 7-до эхилдэг байһан юм, харин мүнөө жэлдэ һарын үедэ абтаха хэмжээ ябуулганууд республикын городууд болон тосхонуудта һураггүй эртэ эхилээ.

БРАТИСЛАВА. Острава, Брно болон бусад городуудта Октябриин ойдо зорюулагдаһан баярай суглаанууд болоо. «Ород ба совет хүгжэмэй үдэрнүүд» социалис Словакиин ниислэлдэ болоо. Совет литературын үдэрнүүд Прагада эхилһэн байна.

БЕРЛИН. Октябриин ойе ГДР-эй ажалшад Советскэ Союзай арадуудтай хамта баяр баясхалантайгаар тэмдэглээ. Срон дотор ойн баярай үдэрнүүдэй үнгэргэгдэхэдэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэй совет партийно - правительстве е нна делегациин ерэлгэ республикын хүн зоной сэжэ зүрхэндэ мартагдашагүйгөөр хадуугдаа.

УЛААН-БААТАР. Аха дүү Монгол орон Агуухэ Октябриин ойе үргэнөөр тэмдэглээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэй совет партийно - правительственна делегациин ерэлгэдэ бэлдэн хүлеэжэ байна. Республика дотор суглаанууд, үдэшэнүүд хаа хаанагүй үнгэргэгдөө.

Улаан-Баатарта В. И. Ленинэй памятнигай, Д. Сүхэ-Баатарай ба Х. Чойбалсанай бунхангай, Зайсан хада дээрэ совет сэрэгтэ зорюулагдан бодхогдоһон хүшөөгэй дэргэдэ ойтой дашарамдуулан веногууд табигдаа.

ХАНОЙ. Октябриин алдарта ойе вьетнам арад аха дүүгэй ба һанал нэгэдэлгын мэдэрэлтэйгээр баяртайгаар тэмдэглээ. Советскэ Союзтай хани барисаанай недели тус ойдо зорюулагдан ДРВ-дэ үнгэргэгдэнэ.

ПАРИЖ. «Агуухэ Октябриин социалис революци мандаха болтогой!» «Франко-совет хани барисаан мандаха болтогой!» — Эдэ плакадууд Парижай спортын ордоной сценые шэмэглэнэ. Октябриин 57-дохи жэлэй ба СССР Франци хоёрой хоорондоо дипломатическа харилсаанай тогтоогдоһоор 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай үдэшэ эндэ болоо. Советскэ Союзтай хани ёһоной харилсаа холбоо хүгжөөлгэ угаа ехэ удха шанартай гэжэ Француз коммунистнууд, ороной бүхы ажалшад тоолоно. ФКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, секретарь Р. Леруа гээд үдэшын үедэ үгэ хэлэхэдээ онсолон тэмдэглээ.

ЛИССАБОН. Португалиин арад мүнөө жэлдэ Октябриин ойе анха түрүүн эрхэ сүлөөтэй оршон байдалда тэмдэглэбэ гээд Португалиин Коммунис партиин толилһон тусхай мэдүүлгэ соо хэлэгдэһэн байна.

ОТТАВА. Канадын коммунис партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, эмхидхэлэй асуудалнуудаар секретарь Альфред Дьюхерст ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө иигэжэ хэлээ. Уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түүхэдэхи гайхамшаг ойдо зорюулагдаһан баярай үдэшэнүүд, митингнүүд Торонто, Виннипег, Ванкувер Монреаль, Гамильтон болон Канадын бусад олон городуудта болоһон байна.

ДЕЛИ. «Россида Агуухэ революциин — бүхы хүн түрэлтэндэ түүхэтэ ушарай болоһон тушаа 1917 ондо «Аврорын» нэрээн бүхы дэлхэй дээрэ мэдээсээ һэн» гээд Индиин парламентын гэшүүн, залуушуулай бүхэиндиин федерациин түрүүлэгшэ Ч. К. Чандраппан «Юс Ревью» гэжэ недели бүриин хэблэлдэ бэшэнэ.

Мүнөө Советскэ Союз эб найрамдалай, социализмын ба социальна дэбжэлтын түшэг тулгуури болонхой. Энэдхэг-совет харилсаан энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха, хани ёһоной харилсаатай байха, бэе бэеэ хүндэлэлсэхэ гол ёһонуудта үндэһэлдэг гээд Ч. К. Чандраппан онсолон тэмдэглэһэн байна.

КОЛОМБО. «Шри Ланка — Советскэ Союз» гэжэ хани барисаанай лигиин эндэ үнгэргэһэн баярай митингдэ хабаадагшад агуухэ һайндэртэй дашарамдуулан совет арадта халуун амаршалга хүргөө.

КАРАКАС. Бидэнэр венесуэлынхид, Советскэ Союзай арадта ба правительствада эгээн лэ халуун амаршалга хүргэнэбди гээд конгрессэй сенатор Анхель Пас Галаррага ТАСС-ай корреспондент-тэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. Урдань гээгдэнги хаанта Россин арадууд агуухэ Ленинэй хүтэлбэреэр түрүүшын социалис гүрэниие байгуулжа хүн түрэлтэнэй түүхэдэ угаа ехэ туһа хүргөө.

Түрүү хүн түрэлтэн, өөрынгөө бэеэ даанхай байдалай түлөө, эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байһан бүхы арадууд совет арадтай хамта Агуухэ Октябриин ойе баяртайгаар тэмдэглэжэ байна, — гээд Пас Галаррага мэдүүлээ.

(ТАСС).

Спорт

ШЭНЭ КОМПЛЕК[...] ТУШААЛГА ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨ[...]

«СССР-эй хамгаалхаар, ажал хэхээр бэлэнби» гэһэн ГТО-гой бүхэсоюзна шэнэ комплексын гараһан түрүүшын үдэрһөө Зүүн-Сибириин технологическа институтда эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ эхилһэн юм. Тиин эрдэмтэдэй Соведэй ээлжээтэ нэгэ зүблөөн дээрэ ГТО-гой нормо тушаажа абаха тусхай комисси баталагдаа һэн. Комиссиин түрүүлэгшээр, һуралсалай талаар проректор В. Н. Бильтриков һунгагдаһан байгаа. Тэрэ гэхэһээ уламжалан институдай багшанар, студентнүүдэй дунда шэнэ комплекс тушааха тусхай график табигдаһан юм.

Байгша оной һуралсалай жэлэй эхилхын урда тээхэнэ студентнэрэй ГТО-гой нормо тушааха талаар хэһэн хүдэлмэриин дүн гаргагдаһан байна. Мүнөө тус институдай 2500 студент, 300 гаран багшанар ГТО-гой нормо тушаалгада хабаадуулагдажа, тэдэнэй 465 хүниинь ГТО-гой значогтой болоһон байха юм.

Мүн һуралсалай жэлэй эхилхэтэй зэргэ ГТО-гой нормо тушаалгада багшанар болон студентнүүдые олоорнь хабаадуулжа, хүнгэн атлетикын олон зүйлнүүдээр [...] сөөнүүдые үнгэргэжэ [...] һан байгаа. Тиин ба[...] сооһоо Бильтриков, Мо[...] Чимитов, Кирдяшкин, [...] гутов, Очиров, Т[...] Осодоева, Мягенькая, [...] нова, Морозова гэгшэд [...] даха, харайхадаа һа[...] жалта харуулһан байн[...]

Студентнэрэй дунд[...] 500, 1000 метрэй за[...] гэргэгдэһэн урилдаанд[...] гаһаа дээшэ спортс[...] хабаадаһан байба. Э[...] сагад сооһоо электроте[...] скэ факультедэй Каз[...] Загузина, Заяшнико[...] бүүдэй дундаһаа Сера[...] Сандаков, Ливитин [...] 100 метрэй зайда бү[...] түрүү һуури эзэлһэн [...] 500, 1000 метрэй ур[...] да Казазаева, Загузин[...] нова гэгшэд дахинаа [...] лэжэ, ГТО-гой алтан [...] гой нормо дүүргэһэ[...] юм. 1000 метрэй за[...] гэргэгдэһэн урилдаа[...] бүүдэй дундаһаа Зуе[...] ский, Чебунин эрх[...] юм.

Мүнөө тус институ[...] шанар, студентнэр [...] үбэлэй зүйлнүүдээр [...] нормо тушаахаар бэ[...] эхилэнхэй.

Б. БАЛЬЧИ[...]

ХАХАД ФИНАЛДА ХАБААДАХ[...]

Байгша ондо СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнуудай дунда үнгэргэгдэһэн нааданда хабаадалсаһан команданууд зоныгоо эрхим гурбан команда тодорууулба. Урдандаа зоно бүхэнһөө түрүү һуури эзэлһэн нэгэл команда бусад зонын командануудтай түгэсхэлэй нааданда хабаадахаар тодоруулагдадаг байһан юм. Байгша онһоо тогтоогдоһон гуримай ёһоор. зоно соогоо түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн команда нүгөөдэ зонын футболистнуудтай наадаха болоһон байха юм.

Тиин гурбан городуудта үнгэргэгдэхэ хахад финальна уулзалгануудта СССР-эй зургаан зоноһоо 18 команда хабаадаха болобо. Манай зоноһоо түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн команданууд гурбан городуудта наадаха юм. Жэшээнь, Фрунзе хотодо үнгэргэгдэхэ нааданда нютагай «Алга», Ленинградай,« Динамо», Батумиин «Д[...] Казаниин «Рубин», [...] щенскын «Амур», У[...] ССР-эй нэгэ команд[...] далсаха болоно. Н[...] Грозно хотодо үнг[...] уулзалгада «Терек[...] лаевай «Судостр[...] Петропавловск - Кам[...] хотын «Вулкан», Ян[...] тын «Янгиер», Гор[...] ла», Горькиин «Во[...] манданууд наадаха [...] Гурбадахи — Харь[...] до үнгэргэгдэхэ ул[...] нютагай «Металлис[...] наулай «Динамо», В[...] рай «Торпедо», Риг[...] гава», Курскын «Ав[...] Карагандын «Шахт[...] манданууд наадаха [...] бан бүлэгэй дундаһа[...] шын хоёр һуури э[...] мандануууд тодоржо, [...] лэй наада үнгэргэх[...] Түгэсхэлэйнь уулз[...] хотодо ноябриин 2[...] болотор үнгэргэгдэх[...] раалагдана.

Мана[...]

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой Генеральна Ассамблейн эрилтэ

ТАСС

Чилиин сэрэгэй хунтын үүдхэжэ байһан алалга хюдалгануудые ООН-ой Генеральна Ассамблей буруушаагаа. Генеральна Ассамблей хадаа хашалта хэһээлтые дары түргэнөөр болюулха, хүнэй гол эрхэ, сүлөө һэргээхэ, политическэ шалтагаанаар хаалтада һуугшадые сүлөөлхэ, нютагһаа гаража ошохые хүсэгшэдэй эрмэлзэлгые дүүргэхэ тухай хунтада эрилтэ хээ. Хүнэй эрхэ тухай бүгэдэ ниитын декларациин гол ёһонуудые сахихыень фашис хунтые баадхахын тулада бүхы хэмжээнүүдые абахыень ООН-ой Генеральна секретарииие, Генеральна Ассамблейн XXIX сессиин түрүүлэгшые олонхиин дуугаар баталан абаһан резолюци соогоо Ассамблей уряалаа.

ПРАВДА БУР[...]

Нэгэдэхи ху[...]
«Арадай хэрэглэ[...] бараанууд» — тү[...] «Ажалай вахта [...] һөөр»—суглуулбари[...] ай шэнэ мэдээсэл.

Хоёрдохи ху[...]
«Партийна эдэбхи[...] лаанууд дээрэ» [...] бари. «Колхозой ү[...] ямараар дүүргэгд[...] Улаан-Үдын аймсо[...] сиһээ тоосоон. ВДНХ-да.

Гурбадахи ху[...]
«Һайн дуратан» [...] туринагай статья. Үдэ Волго мүрэ[...] на» — Б. Лев гэ[...] тья.

Дүрбэдэхи ху[...]
«50 мянган тур[...] П. Степановай [...] тажа. Хилын саа[...] тагай һонин.

Редакто[...]
Ц. Ц. ЦИБУ[...]

 □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н 01578. Заказ